

ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ



ΣΧΟΛΗ ΒΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ &

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

**ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ  
ΕΙΣΗΓΜΕΝΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ  
CRETA FARM.**



**ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:**

**ΜΑΚΡΗΣ ΗΛΙΑΣ**

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ:**

**ΒΑΣΙΛΑΤΟΥ ΕΛΛΗ, ΑΜ:2004087**

**ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2010**

## ***Ευχαριστίες***

*Στο σημείο αυτό θέλω να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Μακρή Ηλία που με τις συμβουλές και την καθοδήγησή της συνέβαλε σημαντικά στην ολοκλήρωση της εργασίας.*

*Επίσης, θέλω να ευχαριστήσω την οικογένειά μου που ήταν πάντα παρούσα σε όλο το διάστημα εκπόνησης της φοιτητικής μου προσπάθειας.*

*Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω όλους όσους με στήριξαν και συνέβαλαν στην ολοκλήρωση της εργασίας μου.*

## Περίληψη

Η παρούσα εργασία γίνεται στα πλαίσια του ΤΕΙ Καλαμάτας, της Σχολής Οικονομίας και Διοίκησης, του Τμήματος Χρηματοοικονομικής και Ελεγκτικής. Θέμα της εργασίας είναι η «Χρηματοοικονομική ανάλυση εισηγμένων εταιριών. Η περίπτωση της CRETA FARM»

Η παρούσα εργασία αποτελείται από 5 κεφάλαια. Πιο συγκεκριμένα:

**1<sup>ο</sup> κεφάλαιο:** αναφέρεται στις εισηγμένες εταιρίες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.

**2<sup>ο</sup> κεφάλαιο:** αναφέρεται στον κλάδο Τροφίμων και Ποτών.

**3<sup>ο</sup> κεφάλαιο:** αναφέρεται στην εταιρία τροφίμων CRETA FARM.

**4<sup>ο</sup> κεφάλαιο:** αναφέρεται στην ανάλυση των βασικών οικονομικών μεγεθών και δεικτών της CRETA FARM.

**5ο κεφάλαιο:** παρουσιάζονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την ανάλυση της εταιρίας CRETA FARM.

# Περιεχόμενα

Περίληψη.....	3
Περιεχόμενα.....	4
Εισαγωγή.....	7
Κεφάλαιο 1 <sup>ο</sup> .....	9
Εισηγμένες εταιρίες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.....	9
1.1 Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.....	9
1.1.1 Σημαντικά γεγονότα.....	11
1.2 Τρόφιμα – Ποτά.....	11
1.2.1 Απόσταξη & Οινοπαραγωγή.....	11
1.2.2 Αναψυκτικά.....	11
1.2.3 Γεωργία & Αλιεία.....	11
1.2.4 Τρόφιμα.....	12
1.3 Ένωση Εταιριών Εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αθηνών.....	13
Κεφάλαιο 2 <sup>ο</sup> .....	15
Κλάδος Τροφίμων - Ποτών.....	15
2.1 Η Ευρωπαϊκή Βιομηχανία Τροφίμων - Ποτών.....	15
2.2 Η Ελληνική Βιομηχανία Τροφίμων - Ποτών.....	16
2.3 Οι υποκλάδοι της βιομηχανίας τροφίμων - ποτών.....	16
2.4 Τα βασικά χαρακτηριστικά του κλάδου.....	17
2.5 Προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο κλάδος τροφίμων-ποτών.....	19
2.6 Μελλοντικές προκλήσεις του κλάδου τροφίμων-ποτών.....	20
2.6.1 Τιμές πρώτων υλών.....	20
2.6.2 Αλλαγές στην Κοινή Αγροτική Πολιτική ΚΑΠ.....	20
2.6.3 Αλλαγές στο καταναλωτικό πρότυπο – Νέα είδη προϊόντων.....	20
2.6.4 Υγιεινή και Ασφάλεια Τροφίμων.....	21
2.6.5 Ανταγωνιστικότητα εγχώριας βιομηχανίας Τροφίμων – Ποτών.....	21

2.7 Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στις βιομηχανίες Τροφίμων – Ποτών..	22
2.8 Αλληλεξαρτήσεις της Βιομηχανίας Τροφίμων – Ποτών.....	23
2.8.1 Αγροτική Παραγωγή και βιομηχανία τροφίμων-ποτών.....	23
2.8.2 Λιανικό εμπόριο και βιομηχανία τροφίμων - ποτών .....	26
<b>Κεφάλαιο 3<sup>ο</sup> .....</b>	<b>28</b>
<b>Εταιρία τροφίμων CRETA FARM .....</b>	<b>28</b>
3.1 Γενικές πληροφορίες για την εταιρία .....	28
3.1.1 Σκοπός της εταιρίας.....	29
3.2 Ιστορικό .....	29
3.3 Εκπαίδευση προσωπικού .....	34
3.3.1 Ακαδημαϊκό επίπεδο προσωπικού .....	36
3.3.2 Κατανομή προσωπικού κατά φύλλο .....	37
3.3.3 Ηλιακή κατανομή προσωπικού.....	37
3.4 Αντικείμενο και δραστηριότητες .....	38
3.4.1 Δίκτυο Πωλήσεων και Διανομής.....	40
3.5 Οικονομικά στοιχεία .....	42
3.5.1 Κύκλος εργασιών .....	42
3.5.2 Μετοχική Σύμβαση.....	42
3.5.3 Εξέλιξη Μετοχικού Κεφαλαίου .....	43
3.5.4 Ισολογισμός.....	48
3.5.5 Αποτελέσματα χρήσης.....	49
3.6 Δικαιώματα Μετόχων .....	50
<b>Κεφάλαιο 4<sup>ο</sup> .....</b>	<b>51</b>
<b>Ανάλυση των βασικών οικονομικών μεγεθών &amp; δεικτών της CRETA FARM .....</b>	<b>51</b>
4.1 Εισαγωγικά στοιχεία .....	51
4.2 Ανάλυση των βασικών οικονομικών μεγεθών.....	52
4.2.1 Κύκλος εργασιών.....	53
4.2.2 Επενδύσεις .....	55
4.2.3 Κερδοφορία.....	57
4.2.4 Υποχρεώσεις.....	59
4.2.4.1 Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις .....	61
4.2.4.2 Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις.....	63

4.2.5 Απασχόληση .....	65
<b>4.3 Ανάλυση των βασικών δεικτών .....</b>	<b>67</b>
4.3.1 Αριθμοδείκτες ρευστότητας .....	68
4.3.1.1 Αριθμοδείκτης γενικής ρευστότητας .....	68
4.3.2 Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας .....	70
4.3.2.1 Αριθμοδείκτης μικτού κέρδους .....	70
4.3.2.2 Αριθμοδείκτης καθαρού κέρδους .....	71
4.3.2.3 Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας απασχολούμενων κεφαλαίων .....	73
4.3.3 Αριθμοδείκτες δραστηριότητας .....	74
4.3.3.1 Αριθμοδείκτης ταχύτητας εισπράξεως απαιτήσεων .....	75
4.3.3.2 Αριθμοδείκτης ταχύτητας εξοφλήσεως βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων .....	76
4.3.4 Αριθμοδείκτες βιωσιμότητας .....	78
4.3.4.1 Αριθμοδείκτης Ιδίων προς Ξένα Κεφάλαια .....	78
4.3.4.2 Αριθμοδείκτης καλύψεως τόκων .....	80
4.3.5 Επενδυτικοί αριθμοδείκτες .....	81
4.3.5.1 Κέρδη ανά Μετοχή .....	82
4.3.5.2 Μέρισμα ανά μετοχή .....	83
<b>Συμπεράσματα .....</b>	<b>85</b>
<b>Βιβλιογραφία .....</b>	<b>89</b>

## Εισαγωγή



Η ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ Α.Β.Ε.Ε, αποτελεί μια από τις σημαντικότερες καθετοποιημένες βιομηχανίες του κλάδου παραγωγής, επεξεργασίας και εμπορίας κρέατος και αλλαντικών. Η κύρια πηγή εσόδων της Εταιρίας αφορά βιομηχανική δραστηριότητα. Συγκεκριμένα, η βιομηχανική δραστηριότητα αφορά κυρίως στην παραγωγή και επεξεργασία νωπού χοιρινού κρέατος, αλλαντικών και κρεατοσκευασμάτων.

Επιπλέον, η Εταιρία, συνεισφέρει στην καθετοποιημένη παραγωγική δυνατότητα που διαθέτει, δραστηριοποιείται και στην ιδιοπαραγωγή ζωοτροφών οι οποίες χρησιμοποιούνται για την εκτροφή και πάχυνση των ζώων.

Η παρούσα εργασία αποτελείται από 5 κεφάλαια. Πιο συγκεκριμένα:

**1<sup>ο</sup> κεφάλαιο:** αναφέρεται στις εισηγμένες εταιρίες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών και συγκεκριμένα του κλάδου Τροφίμων και Ποτών. Επίσης δίνονται πληροφορίες για το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών και για την Ένωση Εταιριών Εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αθηνών.

**2<sup>ο</sup> κεφάλαιο:** αναφέρεται στον κλάδο Τροφίμων και Ποτών. Περιγράφονται η Ευρωπαϊκή και Ελληνική Βιομηχανία Τροφίμων - Ποτών, οι υποκλάδοι της

Βιομηχανίας Τροφίμων – Ποτών, καθώς και τα βασικά χαρακτηριστικά του κλάδου. Επίσης αναφέρονται οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει και που θα αντιμετωπίσει ο κλάδος Τροφίμων – Ποτών, καθώς και οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στον κλάδο.

**3<sup>ο</sup> κεφάλαιο:** αναφέρεται στην εταιρία τροφίμων CRETA FARM. Παρουσιάζεται ο σκοπός της εταιρίας, το ιστορικό της, καθώς και το αντικείμενο και οι δραστηριότητές της. Δίνονται πληροφορίες για το προσωπικό της με την παρουσίαση διαγραμμάτων. Τέλος παρουσιάζονται οι οικονομικές πληροφορίες της εταιρίας, όπως: κύκλος εργασιών, μετοχική σύνθεση, εξέλιξη μετοχικού κεφαλαίου, ισολογισμός, αποτελέσματα χρήσης και δικαιώματα μετόχων.

**4<sup>ο</sup> κεφάλαιο:** αναφέρεται στην ανάλυση των βασικών οικονομικών μεγεθών και δεικτών της CRETA FARM. Πιο συγκεκριμένα, στο πρώτο μέρος γίνεται ανάλυση των εξής βασικών οικονομικών μεγεθών: κύκλος εργασιών, επενδύσεις, κερδοφορία, υποχρεώσεις και απασχόληση. Στο δεύτερο μέρος γίνεται ανάλυση των εξής βασικών δεικτών: Ρευστότητας, Αποδοτικότητα, Δραστηριότητας, Βιωσιμότητας και Επενδυτικών.

**5ο κεφάλαιο:** παρουσιάζονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την ανάλυση της εταιρίας CRETA FARM.



## *Κεφάλαιο 1<sup>ο</sup>*

### *Εισηγμένες εταιρίες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών*



#### *1.1 Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών*



Το Χρηματιστήριο Αθηνών ιδρύθηκε τον 19ο αιώνα. Όσο η ελληνική οικονομία όμως είχε μαζικό κρατικό έλεγχο και το τραπεζικό σύστημα ήταν μη ανταγωνιστικό, το χρηματιστήριο απευθυνόταν μόνο σε λίγες σχετικά μικρές εταιρείες και σε περιορισμένους επενδυτές. Μαζικά γνωστό και αγαπητό έγινε την δεκαετία του 1990, καθώς το ελληνικό τραπεζικό σύστημα άρχισε να απελευθερώνεται, μεγάλες τράπεζες ιδιωτικοποιήθηκαν και τα επιτόκια άρχισαν να πέφτουν στον δρόμο προς

την ONE. Μετοχοποιήσεις μεγάλων δημόσιων εταιρειών όπως ο ΟΤΕ και αρκετά αργότερα η ΔΕΗ, βοήθησαν στο να διαδοθεί η κατοχή μετοχών στους Έλληνες.

Κατά το τέλος της δεκαετίας το χρηματιστήριο είχε περίπου 1,5 εκατομμύρια ενεργούς μετόχους οι οποίοι έψαχναν για πιο αποδοτικές επενδύσεις από τα πενιχρά επιτόκια καταθέσεων και τα ελάχιστα άλλα επενδυτικά εργαλεία. Η μεγάλη πτώση του χρηματιστηρίου από το 1999 μέχρι το 2003 ονομάστηκε Χρηματιστηριακό κραχ του 1999 και επηρέασε σχεδόν ολόκληρη την οικονομική πορεία της Ελλάδας. Ο αριθμός των ενεργών επενδυτών σε μετοχές σήμερα (Μάιος 2006) είναι σημαντικά χαμηλότερος, λόγω της πτώσης των τιμών και την συνακόλουθη μείωση του ενθουσιασμού. Αυτή η αρκετά μεγάλη πτώση ήταν παράλληλη με την πτώση τιμών στα περισσότερα δυτικά χρηματιστήρια που ακολούθησε την "φούσκα" των μετοχών υψηλής τεχνολογίας. Στην Ελλάδα όμως, λόγω της μεγάλης απειρίας των μετόχων και του "τυχοδιωκτικού" χαρακτήρα των περισσότερων επενδυτών, η πτώση έγινε πιο αισθητή ψυχολογικά. Οι επιπτώσεις στην πραγματική οικονομία όμως παρέμειναν πολύ περιορισμένες.

Τον τελευταίο χρόνο έχουμε πάλι μια δυνατή άνοδο στο ΧΑΑ. Κυρίως δύναμη αυτή την φορά φαίνονται να είναι ξένα επενδυτικά κεφάλαια που βλέπουν προοπτικές δυνατής ανόδου, κυρίως στις επιχειρήσεις που έχουν κάποια ανάμιξη σε βαλκανικά κράτη.

Η ίδρυση του ΧΑΑ, ύστερα από μακρόχρονη προεργασία, επίπονες ταλαντεύσεις και πολυκύμαντες διαδικασίες, υπήρξε σταθμός στην οικονομική ιστορία του έθνους. Ανταποκρίθηκε μαχητικά στην ανάγκη εκσυγχρονιστικών μεταρρυθμίσεων και στα πλαίσια της μεγάλης προσπάθειας για την οικονομική ανόρθωση του τόπου. Παράλληλα, από τη σύσταση του έως και σήμερα, προσαρμόστηκε με σχετική ευελιξία στα διεθνή πρότυπα και τις χρηματοοικονομικές αντιλήψεις των εποχών.

### **1.1.1 Σημαντικά γεγονότα**

Η ιστορία του Χ.Α.Α. αρχίζει στις 30 Σεπτεμβρίου 1876 όταν επί κυβέρνησης του Αλεξάνδρου Κουμουνδούρου, δόθηκε η κυβερνητική έγκριση για τη σύσταση του.

Το Χρηματιστήριο Αθηνών παίζει μεγάλο ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας στο τελευταίο μισό του 20ου αιώνα. Γεγονότα τα οποία επηρέασαν ο Χρηματιστήριο είναι η ένταξη της Ελλάδας στην Νομισματική και Οικονομική Ενοποίηση (ΟΝΕ) και το Χρηματιστηριακό κραχ του 1999, το οποίο σημάδεψε τις ζωές πολλών ελληνικών οικογενειών.

Την Τρίτη 21 Σεπτεμβρίου 1999 ο γενικός δείκτης εμφάνισε ιστορικά υψηλά των 6484,38 μονάδων. Το ρεκόρ πτώσης είναι -9,17% και έγινε στις 17 Απριλίου του 2000. Σχεδόν 11 χρόνια αργότερα την Δευτέρα 7 Ιουνίου 2010 ο Γενικός Δείκτης έφτασε στις 1403,92 μονάδες.

## **1.2 Τρόφιμα - Ποτά**

Παρακάτω παρουσιάζονται οι εταιρίες που ανήκουν στον κλάδο Τροφίμων – Ποτών και είναι εισηγμένες στο ΧΑΑ.

### **1.2.1 Απόσταξη & Οινοπαραγωγή**

- ΜΠΟΥΤΑΡΗΣ & ΥΙΟΣ HOLDING Α.Ε.
- ΚΤΗΜΑ ΚΩΣΤΑ ΛΑΖΑΡΙΔΗ Α.Ε.

### **1.2.2 Αναψυκτικά**

- COCA-COLA E.E.E. Α.Ε.

### **1.2.3 Γεωργία & Αλιεία**

- ΔΙΑΣ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ Α.Β.Ε.Ε.

- ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ Α.Β.Ε.Ε.
- ΝΗΡΕΥΣ Α.Ε.
- ΚΡΕ.ΚΑ Α.Ε.
- ΙΧΘΥΟΤΡΟΦΕΙΑ ΣΕΛΟΝΤΑ Α.Ε.Γ.Ε.
- ΙΠΠΟΤΟΥΡ Α.Ε.
- INTERFISH ΑΕ
- ΕΥΡΩΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ & ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ Α.Ε.
- ΓΑΛΑΞΙΔΙ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ Α.Ε.

#### **1.2.4 Τρόφιμα**

- ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ ΑΒΕΕ
- ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ ΑΒΕΕ - ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ
- ΜΥΛΟΙ ΚΕΠΕΝΟΥ Α.Β.Ε.Ε.
- ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΝΑΚΗΣ ΑΒΕΕ
- ΥΙΟΙ Ε.ΧΑΤΖΗΚΡΑΝΙΩΤΗ - ΑΛΕΥΡΟΒΙΟΜ. ΤΥΡΝΑΒΟΥ Α.Ε.
- ΕΛΓΕΚΑ Α.Ε.
- ΑΡΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΣ Α.Ε.
- ΠΕΡΣΕΥΣ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ Α.Β.Ε.Ε.
- ΚΑΡΔΑΣΙΛΑΡΗΣ & ΥΙΟΙ Α.Ε.Β.Ε.
- ΚΥΛΙΝΔΡΟΜΥΛΟΙ Κ. ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε.
- Π.Γ. ΝΙΚΑΣ Α.Β.Ε.Ε.
- NUTRIART Α.Β.Ε.Ε.
- ELBISCO Α.Ε ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ
- ΚΡΙ-ΚΡΙ ΑΕ
- ΜΥΛΟΙ ΛΟΥΛΗ Α.Ε.
- VIVARTIA ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
- ΕΛΛ. ΒΙΟΜ. ΖΑΧΑΡΗΣ Α.Ε.

### **1.3 Ένωση Εταιριών Εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αθηνών**

Η Ένωση Εταιριών Εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αθηνών (ΕΕΕΧΑΑ) ιδρύθηκε στις 18 Δεκεμβρίου 2000 από εξήντα πέντε μέλη του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών (ΣΕΒ) κατά την διάρκεια μιας ημερίδας με θέμα την Εταιρική Διακυβέρνηση (ΕΔ). Κατά την ημερίδα εκείνη παρουσιάστηκαν οι κρατούσες απόψεις της εποχής για την Εταιρική Διακυβέρνηση που κατέληξαν στην ανάγκη ίδρυσης ενός φορέα που θα εκπροσωπούσε τις εισηγμένες εταιρίες στα θέματα που σχετίζονται με το Χρηματιστήριο και την Κεφαλαιαγορά. Στην συνέχεια στις ιδρύτριες εταιρίες προστέθηκαν και άλλες τόσες που ενώ ήταν εισηγμένες, δεν ήταν μέλη του ΣΕΒ.<sup>1</sup>

Σήμερα η Ένωση εκπροσωπεί το 81% της συνολικής κεφαλαιοποίησης του Χρηματιστηρίου. Η Ένωση ιδρύθηκε για να προασπίσει τα συμφέροντα των μελών της και για να ενώσει τις απόψεις τους στο κοινά προβλήματα που παρουσιάζονται στην λειτουργία μιας σύγχρονης κεφαλαιαγοράς. Η Ένωση εκπροσωπεί τις εισηγμένες σε πολλά συμβούλια και επιτροπές και ιδιαίτερα στα Διοικητικά Συμβούλια της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, της Ελληνικά Χρηματιστήρια ΑΕ, και του Χρηματιστηρίου Αθηνών.

Η Ένωση ασχολείται με τα προβλήματα που απασχολούν ή που θα έπρεπε να απασχολούν τα μέλη της. Με τις εσωτερικές της επιτροπές (κανονισμών, διεθνών λογιστικών προτύπων και επικοινωνίας) γνωμοδοτεί σε ένα ευρύ φάσμα θεμάτων και προετοιμάζει τις θέσεις των εισηγμένων.

#### **Η Ένωση ασχολείται με τα εξής θέματα:**

- i. Την Εταιρική Διακυβέρνηση,
- ii. Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.

<sup>1</sup> Ανακτήθηκε από: [www.naftemporiki.gr](http://www.naftemporiki.gr) την 12/07/2010

- iii. Την Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχου,
- iv. Τις προτάσεις οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- v. Την συνεργασία, για Παν-Ευρωπαϊκή προβολή των θέσεων, με τις ανάλογες οργανώσεις εισηγμένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και
- vi. Τις νομοθετικές και κανονιστικές προτάσεις της Ελλάδος.

## **Κεφάλαιο 2<sup>ο</sup>**

### **Κλάδος Τροφίμων - Ποτών**

#### **2.1 Η Ευρωπαϊκή Βιομηχανία Τροφίμων - Ποτών**

Η βιομηχανία Τροφίμων – Ποτών αποτελεί το μεγαλύτερο κλάδο της ευρωπαϊκής μεταποίησης, από άποψη πωλήσεων αλλά και απασχόλησης. Η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων του κλάδου είναι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, δηλαδή με προσωπικό μέχρι 250 άτομα. Παράλληλα, στον κλάδο δραστηριοποιούνται και μεγάλες πολυεθνικές επιχειρήσεις με καθετοποιημένη οργάνωση της παραγωγής και ευρεία γκάμα προϊόντων, οι οποίες παίζουν σημαντικό ρόλο στην επίδοση του κλάδου διεθνώς.

Την τελευταία τριετία, ο όγκος παραγωγής και οι πωλήσεις του κλάδου στην ΕΕ-25 παρουσιάζουν σταθερά ανοδική πορεία. Αντίθετα, τα αποτελέσματα της απασχόλησης δεν είναι τόσο ενθαρρυντικά: πέρα από μικρές εποχικές επιδράσεις, η γενικότερη τάση την τελευταία τριετία διαμορφώνεται ελαφρά αρνητική.

Σε ότι αφορά το εξωτερικό εμπόριο της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τροφίμων-ποτών, η ΕΕ-25 αποτελεί το μεγαλύτερο εισαγωγέα τροφίμων παγκοσμίως και το δεύτερο μεγαλύτερο εξαγωγέα, αμέσως μετά τις ΗΠΑ. Το εμπορικό ισοζύγιο τροφίμων-ποτών διαμορφώνεται αρκετά θετικό, αν και παρουσιάζει πτώση την τελευταία πενταετία, κάτι που φανερώνει την αυξανόμενη ένταση του ανταγωνισμού και τη σταδιακή απώλεια ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών προϊόντων τροφίμων-ποτών.

Όσον αφορά στις καταναλωτικές τάσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο, παρατηρείται μείωση της συμβολής της δαπάνης για τρόφιμα και ποτά στο σύνολο των δαπανών των νοικοκυριών διαχρονικά, γεγονός που οφείλεται κυρίως στην αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος. Έτσι, καθώς το εισόδημα αυξάνει, η δαπάνη για είδη

διατροφής αυξάνεται αναλογικά λιγότερο, με αποτέλεσμα να μειώνεται η συμμετοχή της τελευταίας, ως ποσοστό, στις συνολικές δαπάνες.

## ***2.2 Η Ελληνική Βιομηχανία Τροφίμων - Ποτών***

Η βιομηχανία Τροφίμων – Ποτών κατέχει κυρίαρχη θέση στο σύνολο της ελληνικής βιομηχανίας. Αποτελεί τον κλάδο με την υψηλότερη συμβολή σε όλα τα βασικά μεγέθη, όπως πωλήσεις, προστιθέμενη αξία παραγωγής, αριθμό επιχειρήσεων και απασχόληση.

## ***2.3 Οι υποκλάδοι της βιομηχανίας τροφίμων - ποτών***

**Η ελληνική βιομηχανία Τροφίμων – Ποτών, όπως και η ευρωπαϊκή, χωρίζεται σε εννέα βασικούς υποκλάδους. Οι υποκλάδοι αυτοί είναι οι εξής:**

- I. «κρέας και προϊόντα κρέατος»
- II. «παρασκευασμένα και διατηρημένα ψάρια και προϊόντα ψαριών»
- III. «παρασκευασμένα και διατηρημένα φρούτα και λαχανικά»
- IV. «ζωικά και φυτικά έλαια και λίπη»
- V. «γαλακτοκομικά προϊόντα και παγωτό»
- VI. «προϊόντα μύλων δημητριακών, άμυλα και αμυλώδη προϊόντα»
- VII. «παρασκευασμένες ζωοτροφές»



VIII. «αρτοσκευάσματα, σνακ, ζαχαρώδη, ζυμαρικά» (ή «άλλα προϊόντα διατροφής»)

IX. «ποτά»

Τέσσερις από αυτούς ξεχωρίζουν από άποψη οικονομικής σημαντικότητας: τα «αρτοσκευάσματα, σνακ, ζαχαρώδη, ζυμαρικά», το «κρέας και προϊόντα κρέατος», τα «ποτά» και τα «γαλακτοκομικά προϊόντα».

Οι υποκλάδοι αυτοί αντιπροσωπεύουν συνολικά περίπου το 77% των συνολικών πωλήσεων και το 84% του συνολικού αριθμού των απασχολουμένων στην ευρωπαϊκή βιομηχανία τροφίμων-ποτών.

## **2.4 Τα βασικά χαρακτηριστικά του κλάδου**

Η βιομηχανία Τροφίμων – Ποτών κατέχει κυρίαρχη θέση στην ελληνική μεταποίηση.<sup>2</sup>

- ✓ Αποτελεί τον κλάδο με την υψηλότερη συμβολή σε όλα τα βασικά μεγέθη της μεταποίησης, όπως οι πωλήσεις, η προστιθέμενη αξία, ο αριθμός επιχειρήσεων και η απασχόληση. Καλύπτει το 25% του κύκλου εργασιών, κατέχει το 25% των συνολικών κεφαλαίων, παράγει το 24% της συνολικής προστιθέμενης αξίας και απασχολεί πάνω από το 22% των απασχολουμένων στο σύνολο του μεταποιητικού τομέα.
- ✓ Στον κλάδο, δραστηριοποιούνται περίπου 1.400 επιχειρήσεις (24% περίπου του συνόλου της μεταποίησης) και κατά μέσο όρο εργάζονται 61 άτομα ανά επιχείρηση. Η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων αυτών είναι μικρές,

---

<sup>2</sup> Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Πειραιά, «επισκόπηση του κλάδου τροφίμων και ποτών»

με προσωπικό μέχρι 50 άτομα, ωστόσο η συμμετοχή τους στις συνολικές πωλήσεις και στα καθαρά αποτελέσματα είναι μικρή.

- ✓ Η παραγωγή του κλάδου τροφίμων-ποτών φαίνεται να ακολουθεί γενικά τις τάσεις του αντίστοιχου ευρωπαϊκού κλάδου. Σε σχέση με το σύνολο της ελληνικής μεταποίησης ο κλάδος αναπτύσσεται ταχύτερα.
- ✓ Τα τελευταία χρόνια ο κλάδος είναι στο σύνολό του κερδοφόρος. Ο αριθμός των κερδοφόρων επιχειρήσεων είναι περίπου διπλάσιος των ζημιωγόνων και συνεχώς αυξάνεται. Ανά κατηγορία μεγέθους οι χρηματοοικονομικές επιδόσεις διαφέρουν. Το μέγεθος της επιχείρησης παίζει μεν καθοριστικό ρόλο, ωστόσο πρέπει να σημειωθεί ότι «πυρήνες υγείας» υπάρχουν σε όλες τις κατηγορίες μεγέθους. Εντοπίζονται δηλαδή υποσύνολα επιχειρήσεων που έχουν σταθερά ικανοποιητική πορεία, είναι αποδοτικές και αποτελεσματικές, ανεξαρτήτως μεγέθους.
- ✓ Οι διαφορές μεταξύ της ελληνικής και ευρωπαϊκής βιομηχανίας εντοπίζονται κυρίως στο μέγεθος, στην αποδοτικότητα και την παραγωγικότητα της μέσης επιχείρησης αλλά και στο συσχετισμό μικρών, μεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων. Η ελληνική επιχείρηση π.χ. απασχολεί κατά μέσο όρο 60 άτομα όταν η αντίστοιχη ευρωπαϊκή ξεπερνά τα 100. Παράλληλα, η παραγωγικότητα και η αποδοτικότητα στην Ελλάδα είναι αρκετά χαμηλότερες της μέσης ευρωπαϊκής. Οι διαφορές αυτές εξηγούνται, εν μέρει, από τη διάρθρωση της ελληνικής βιομηχανίας τροφίμων-ποτών, η οποία εμφανίζει υψηλή συμμετοχή μικρών επιχειρήσεων στην δομή της, φαινόμενο που χαρακτηρίζει γενικά τις χώρες της Νότιας Ευρώπης.
- ✓ Η ελληνική αγορά ειδών διατροφής χαρακτηρίζεται από μια κοινή τάση με αυτή των περισσότερων ευρωπαϊκών χωρών: Το μερίδιο της καταναλωτικής δαπάνης, που διοχετεύεται σε είδη διατροφής ακολουθεί πτωτική πορεία, στοιχείο που ουσιαστικά σημαίνει ότι από την μελλοντική άνοδο της ιδιωτικής κατανάλωσης τα είδη διατροφής θα απορροφούν ένα μειούμενο ποσοστό.

## 2.5 Προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο κλάδος τροφίμων-ποτών

Σε ότι αφορά τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο κλάδος τροφίμων-ποτών, σημειώνονται τα εξής:<sup>3</sup>

- Τα τελευταία χρόνια καταγράφεται μια συνεχώς αυξανόμενη ευαισθητοποίηση των πολιτών για την προστασία του περιβάλλοντος και στροφή προς πιο υγιεινές μορφές διατροφής. Έτσι, οι προτιμήσεις και οι συνακόλουθες απαιτήσεις των καταναλωτών για ποιότητα, ευκολία, ποικιλία, ασφαλή και υγιεινά προϊόντα με σταθερή παραγωγή – και παράλληλα σε προσιτή τιμή- υπογραμμίζουν τις κατευθύνσεις της έρευνας και τις ευκαιρίες για καινοτομία και διαφοροποίηση από μέρους των επιχειρήσεων. Επιπλέον,
- Ο αυξανόμενος ανταγωνισμός από χώρες χαμηλού κόστους παραγωγής εκτός ΕΕ κάνει επιτακτική την ανάγκη παραγωγής ποιοτικών προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας, που ενσωματώνουν τις νέες τεχνολογίες, προκειμένου η ευρωπαϊκή βιομηχανία τροφίμων-ποτών να διατηρήσει και να ενισχύσει τα μερίδια αγοράς της.
- Για να προχωρήσει η ευρωπαϊκή βιομηχανία τροφίμων προς αυτή την κατεύθυνση απαιτούνται στρατηγικές κινήσεις που θα ενισχύσουν την καινοτομική συμπεριφορά των επιχειρήσεων και την ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ των βιομηχανικών μονάδων αλλά και με τους προμηθευτές πρώτων υλών και τα δίκτυα διανομής.

---

<sup>3</sup> Ανακτήθηκε από: [www.tovima.gr](http://www.tovima.gr) την 20/08/2010

## **2.6 Μελλοντικές προκλήσεις του κλάδου τροφίμων-ποτών**

Σύμφωνα με το IOBE, η εγχώρια βιομηχανία Τροφίμων – Ποτών αντιμετωπίζει πλήθος προκλήσεων που διαμορφώνουν το εγχώριο, αλλά και διεθνές περιβάλλον και επηρεάζουν τις επιχειρηματικές στρατηγικές, την κερδοφορία και τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεών της.<sup>4</sup> Αναλυτικότερα:

### **2.6.1 Τιμές πρώτων υλών**

Οι αυξήσεις στις τιμές των συντελεστών παραγωγής αποτελούν μια συνεχή παράμετρο παρακολούθησης για τη βιομηχανία Τροφίμων - Ποτών, μιας και, αναλόγως του προϊόντος, το κόστος των γεωργικών πρώτων υλών αντιστοιχεί στο 30-75% του συνολικού κόστους.

### **2.6.2 Αλλαγές στην Κοινή Αγροτική Πολιτική ΚΑΠ**

Η βιομηχανία Τροφίμων - Ποτών τόσο σε ευρωπαϊκό, όσο και σε εγχώριο επίπεδο επηρεάζεται άμεσα από την Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) της Ε.Ε., μιας και ο γεωργικός τομέας αποτελεί το βασικό προμηθευτή των πρώτων υλών της.

### **2.6.3 Αλλαγές στο καταναλωτικό πρότυπο - Νέα είδη προϊόντων**

Τα τελευταία χρόνια η βιομηχανία Τροφίμων - Ποτών καλείται να καλύψει τις διευρυμένες απαιτήσεις και ανάγκες των καταναλωτών, οι οποίες εκπορεύονται τόσο από την όξυνση της καταναλωτικής συνείδησης απέναντι σε θέματα οικολογίας και

---

<sup>4</sup> Ανακτήθηκε από: [www.naftemporiki.gr](http://www.naftemporiki.gr) 12/07/2010

ηθικής, όσο και από δημογραφικές αλλαγές, όπως η γήρανση του πληθυσμού και η αύξηση των μεταναστών. Σε αυτό το πλαίσιο, τα βιολογικά προϊόντα, τα «φιλικά στο κλίμα» τρόφιμα και τα λειτουργικά τρόφιμα και ποτά αποτελούν σύγχρονες κατευθύνσεις, οι οποίες θα πρέπει να λαμβάνονται όλο και περισσότερο υπ' όψη από τις βιομηχανίες Τροφίμων – Ποτών, συνιστώντας ταυτόχρονα ένα ευρύ πεδίο για επίτευξη ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος από τις επιχειρήσεις του κλάδου.

#### ***2.6.4 Υγιεινή και Ασφάλεια Τροφίμων***

Οι αλλαγές στις απαιτήσεις των καταναλωτών σε συνδυασμό με την εξέλιξη της τεχνολογίας σε θέματα συσκευασίας και ασφάλειας των τροφίμων δημιουργούν ένα ακόμα πιο απαιτητικό πλαίσιο λειτουργίας για την εγχώρια βιομηχανία.

#### ***2.6.5 Ανταγωνιστικότητα εγχώριας βιομηχανίας Τροφίμων – Ποτών***

Στη σημερινή κρίσιμη φάση αναζήτησης ενός νέου αναπτυξιακού μοντέλου της χώρας, η βιομηχανία Τροφίμων - Ποτών αποτελεί μια από τις «ατμομηχανές» της ελληνικής οικονομίας και υπό προϋποθέσεις μπορεί να συνεχίσει να προσφέρει θέσεις εργασίας και να βελτιώνει την ανταγωνιστική της θέση στο διεθνές περιβάλλον. Αποκτά, επομένως, ακόμα μεγαλύτερη σημασία η εφαρμογή κατάλληλης πολιτικής για την ενίσχυση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.

Η ανάπτυξη και περαιτέρω μεγέθυνση της ελληνικής μεταποιητικής βιομηχανίας θα προέλθει, όμως, πρωτίστως από την άμβλυνση της επιβάρυνσης των επιχειρήσεων από τη γραφειοκρατία, γεγονός που θα βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων στις ξένες αγορές, αλλά ταυτόχρονα θα προσελκύσει ξένες επενδύσεις στη χώρα.

## **2.7 Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στις βιομηχανίες Τροφίμων – Ποτών**

Ανθεκτικότερες στις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης εμφανίζονται οι βιομηχανίες Τροφίμων – Ποτών.<sup>5</sup>

Σύμφωνα με μελέτη του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE) η επιβράδυνση της παραγωγής στη βιομηχανία Τροφίμων το 2009 διαμορφώνεται στο 2,6%, ενώ για το σύνολο της μεταποίησης η πτώση διαμορφώνεται στο 9,4%. Εντονότερη πίεση δέχεται ο κλάδος των Ποτών, όπου η μείωση διαμορφώνεται στο 6,7%.

Στο δ' τρίμηνο του 2009 καταγράφεται αλλαγή τάσης με αύξηση της παραγωγής στη βιομηχανία Τροφίμων κατά 5% ενώ αισθητά βελτιωμένη εμφανίζεται η εικόνα στο ξεκίνημα του 2010: τον Ιανουάριο η πτώση στα Τρόφιμα διαμορφώνεται στο -3,9% έναντι -4,4% το αντίστοιχο διάστημα του 2009, ενώ στα Ποτά η πτώση συρρικνώνεται στο -4,8% από -8,7% πέρυσι.

Όπως επισημαίνει το IOBE, ο κλάδος Τροφίμων και Ποτών είναι ένας από τους σημαντικότερους κλάδους στο σύνολο της εγχώριας μεταποίησης. Στον κλάδο δραστηριοποιούνται περίπου 16.300 επιχειρήσεις, που αντιστοιχούν στο 17,1% του συνόλου των μεταποιητικών επιχειρήσεων, και απασχολούνται άμεσα 120.000 εργαζόμενοι, δηλαδή το 22% των συνολικών απασχολουμένων στη μεταποίηση, το υψηλότερο ποσοστό από κάθε άλλον κλάδο.

Σημειώνεται ότι κατά το α' εξάμηνο του 2009 και συγκριτικά με το αντίστοιχο διάστημα του 2008, το εργατικό δυναμικό της βιομηχανίας Τροφίμων – Ποτών αυξήθηκε κατά 5,5%, γεγονός που αποτυπώνει την υψηλή προσαρμοστικότητα του

---

<sup>5</sup> Μελέτη του IOBE

κλάδου στις νέες απαιτήσεις, τη συμβολή του στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και την άμβλυση των επιπτώσεων της κρίσης.

Σε όρους κύκλου εργασιών, ο κλάδος πραγματοποιεί πωλήσεις πάνω από 12 δισ. ευρώ., καλύπτοντας το 21% σχεδόν του συνόλου του μεταποιητικού τομέα, ενώ κατατάσσεται πρώτος ως προς το μερίδιο επί του συνόλου της προστιθέμενης αξίας της μεταποίησης. Ο υποκλάδος «Αρτοσκευάσματα, Σνακ, Ζαχαρώδη, Ζυμαρικά» είναι ο μεγαλύτερος σε όρους τζίρου, καθώς σε αυτόν δραστηριοποιούνται πάνω από τα 2/3 των επιχειρήσεων του κλάδου, ενώ ταυτόχρονα αντιπροσωπεύει σχεδόν το 1/3 του συνολικού τζίρου του κλάδου και απορροφά σχεδόν τη μισή απασχόληση. Ακολουθούν η «Παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων» (16,8% του τζίρου) και τα «Ποτά» (16,5% του τζίρου).

Το 2009, ο Δείκτης Τιμών Παραγωγού στα Τρόφιμα μειώνεται κατά 1,5%, ενώ αντίθετα στα Ποτά αυξάνεται κατά 3,2%. Τόσο κατά το 2008, όταν οι τιμές είχαν εν γένει αυξηθεί, όσο και κατά το 2009, όταν οι τιμές μειώθηκαν, οι Δείκτες Τιμών Παραγωγού στα Τρόφιμα και τα Ποτά μεταβλήθηκαν πολύ ηπιότερα σε σχέση με το σύνολο της μεταποίησης.

## ***2.8 Αλληλεξαρτήσεις της Βιομηχανίας Τροφίμων - Ποτών***

### ***2.8.1 Αγροτική Παραγωγή και βιομηχανία τροφίμων-ποτών***

Ο κλάδος Τροφίμων - Ποτών εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τα γεωργικά προϊόντα, τα οποία αποτελούν τις βασικές πρώτες ύλες που χρησιμοποιεί. Συνεπώς, κάθε εξέλιξη που θα επιφέρει αλλαγή στην ποιότητα, ποσότητα και τιμή των γεωργικών προϊόντων, επηρεάζει σημαντικά τις βιομηχανικές επιχειρήσεις. Στο άμεσο μέλλον οι εξελίξεις στην παγκόσμια γεωργία θα επηρεασθούν καθοριστικά από δυο σημαντικά

γεγονότα: τις διαπραγματεύσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου και την αναθεώρηση της Ευρωπαϊκής Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.

Ένας από τους κύριους στόχους των διαπραγματεύσεων του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) είναι η αποκατάσταση της ισορροπίας της αγροτικής παραγωγής καθώς και η εξομάλυνση των τιμών των αγροτικών προϊόντων, με τη δημιουργία ενός ανταγωνιστικού περιβάλλοντος που θα στρέψει τους γεωργούς στην υιοθέτηση νέων μεθόδων παραγωγής για την κάλυψη της πραγματικής ζήτησης και την απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.

Παράλληλα με τις εξελίξεις των διαπραγματεύσεων του Π.Ο.Ε., το γεγονός που ήδη έχει αρχίσει να επηρεάζει την ευρωπαϊκή γεωργία είναι η πρόσφατη μεταρρύθμιση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, τα βασικότερα μέτρα της οποίας είναι:

1. Η αντικατάσταση των άμεσων επιδοτήσεων από την Ενιαία Αποδεσμευμένη Ενίσχυση, η οποία θα χορηγείται κατ' έτος ασχέτως ύψους παραγωγής και θα συνδέεται με το ύψος των ενισχύσεων που εισέπραττε κάθε δικαιούχος κατά την τριετία 2000-2002.
2. Η ταυτόχρονη μείωση των τιμών στήριξης των αγροτικών προϊόντων με στόχο τη μείωση της τιμής τους καθώς και την εξάλειψη της πλεονασματικής γεωργικής παραγωγής.
3. Ο σεβασμός των κοινοτικών οδηγιών σχετικά με τη δημόσια υγεία, την υγεία των φυτών και των ζώων και την προστασία του περιβάλλοντος (Πολλαπλή Συμμόρφωση), ο οποίος και θα αποτελεί προϋπόθεση για την είσπραξη της ενίσχυσης.

Οι αλλαγές που θα επέλθουν ως αποτέλεσμα των παραπάνω εξελίξεων θα δημιουργήσουν ένα νέο επιχειρηματικό περιβάλλον για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η δραστική μείωση των δασμών θα αυξήσει την ανταγωνιστικότητα των αγροτικών προϊόντων από τρίτες χώρες. Παράλληλα, η σταδιακή εξάλειψη των



εξαγωγικών επιδοτήσεων και η μείωση της εσωτερικής στήριξης θα δημιουργήσουν πρόσθετες πιέσεις στους ευρωπαίους αγρότες.

Σ' ένα τέτοιο περιβάλλον, οι ευρωπαίοι αγρότες θα προσανατολιστούν στην παραγωγή πιο ανταγωνιστικών προϊόντων. Ανταγωνιστικά, ως προς την τιμή, με στροφή σε καλλιέργειες με μικρότερο κόστος και αυξημένη ζήτηση, με εγκατάλειψη μη παραγωγικών μεθόδων, με ενσωμάτωση της νέας τεχνολογίας. Αλλά και ανταγωνιστικά ως προς την ποιότητα, με υιοθέτηση ελέγχων υγιεινής, με σεβασμό στο περιβάλλον, με βιολογικές και ενεργειακές καλλιέργειες.

Η αλλαγή του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, γεννάει νέες ευκαιρίες αύξησης της ανταγωνιστικότητας καθώς και ανάπτυξης των βιομηχανιών του κλάδου, αλλά περιέχει και αντίστοιχους κινδύνους από τις αγορές τρίτων χωρών.

Η δυνατότητα μείωσης του κόστους και διεύρυνσης της παραγωγής και των εξαγωγών είναι εμφανής σε αρκετές περιπτώσεις. Για τις βιομηχανίες που στηρίζουν την ανταγωνιστικότητά τους στις χαμηλές τιμές των προϊόντων τους, αυτή η εξέλιξη αποτελεί ευκαιρία ενδυνάμωσης της θέσης τους.

Σε άλλες περιπτώσεις είναι σαφής η ανάγκη στροφής προς προϊόντα που χαρακτηρίζονται από εγγυημένη ποιότητα (με κριτήρια την ασφάλεια και υγιεινή ή την προστασία του περιβάλλοντος) ή/και από το κύρος του «ονόματος» του προϊόντος ή του παραγωγού του (με κριτήρια την παράδοση, την αξιοπιστία, τη μοναδικότητα κτλ).

Παράλληλα όμως, με το άνοιγμα των αγορών, υπάρχει ο κίνδυνος δημιουργίας έντονων ανταγωνιστικών πιέσεων από τρίτες χώρες σε επίπεδο κυρίως έτοιμων τροφίμων και ποτών.

## 2.8.2 Λιανικό εμπόριο και βιομηχανία τροφίμων - ποτών

Ο πολυδιάστατος χαρακτήρας των παραγόντων που διαμορφώνουν τις σχέσεις της βιομηχανίας Τροφίμων - Ποτών με τον τομέα του λιανικού εμπορίου διαμορφώνει ένα ιδιαίτερο είδος αλληλεπίδρασης που είναι δύσκολο να γενικευτεί και που συνεχώς προσαρμόζεται στις νέες εξελίξεις.

Ο τομέας του λιανεμπορίου στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται από:

1. Λίγες μεγάλες αλυσίδες Supermarket που φαίνεται να διαθέτουν σημαντική διαπραγματευτική δύναμη και μπορούν δυνητικά να ασκήσουν πιέσεις σε επίπεδα τιμών στους βιομηχανικούς προμηθευτές.
2. Αρκετές μικρές με ελάχιστο μερίδιο αγοράς και πιθανώς μειωμένη διαπραγματευτική δύναμη.

Οι σχέσεις που δημιουργούνται μεταξύ βιομηχανίας και λιανικού εμπορίου δεν μπορούν να γενικευτούν και τουλάχιστον στις περιπτώσεις των μεγάλων αλυσίδων Supermarket προσδιορίζονται από διμερείς συμφωνίες προσαρμοζόμενες κάθε φορά στις εξελίξεις στο εσωτερικό των δύο κλάδων, αλλά και στη γενικότερη οικονομική συγκυρία.

Οι τομείς στους οποίους οι δύο κλάδοι κυρίως συνεργάζονται είναι αυτός της παραγγελιοληψίας, καθώς και της προώθησης προϊόντων, με πρωταρχικό στόχο κάθε συνεργασίας την αύξηση των πωλήσεων των συνεργαζόμενων μερών, τη βελτίωση του μεριδίου αγοράς και τη μείωση του κόστους. Αντίθετα, χαμηλά επίπεδα συνεργασιών απαντώνται σε κρίσιμους τομείς, όπως αυτός της συνεργατικής πρόβλεψης πωλήσεων, της διαχείρισης αποθεμάτων και του στρατηγικού σχεδιασμού.

Ένας από τους κύριους παράγοντες αύξησης του εσωτερικού ανταγωνισμού στον τομέα του λιανικού εμπορίου τα τελευταία χρόνια είναι, η επιθετική είσοδος, σε αυτόν, των εκπτώτικων καταστημάτων (Hard Discount). Στο βαθμό που τα νέα αυτά καταστήματα προμηθεύονται τα προϊόντα τους κυρίως από ξένα κέντρα αγορών και όσο διευρύνουν τις πωλήσεις είναι ενδεχόμενο να υπάρξει μείωση της ζήτησης για τα ελληνικά προϊόντα Τροφίμων - Ποτών.

Όσον αφορά στη διαμόρφωση των λιανικών τιμών, σε σχέση με τις τιμές παραγωγού, η μακροχρόνια συμπίεση των δυο υποδηλώνει ότι οι αυξήσεις των τελευταίων μετακλύονται στις λιανικές τιμές. Υποστηρίζεται πάντως ότι οι αυξήσεις των λιανικών τιμών θα μπορούσαν να είναι βραδύτερες, αν συνυπολογιστεί το γεγονός ότι οι τιμές που καταβάλουν οι λιανοπωλητές στους παραγωγούς είναι, μέσω των χορηγούμενων εκπτώσεων, χαμηλότερες.

Προς την εξομάλυνση της σχέσης τιμών παραγωγού-λιανικών τιμών προσδοκάται ότι θα συμβάλει η πρόσφατη απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού και η ρύθμιση που προωθεί το Υπουργείο Ανάπτυξης με την οποία δίνεται η δυνατότητα πώλησης προϊόντων κάτω από την τιμή του τιμολογιακού κόστους. Σύμφωνα με αυτή τη ρύθμιση, στο εξής οι πραγματικές εκπτώσεις και παροχές, με εξαίρεση αυτές που δεν συνδέονται άμεσα με το κόστος, θα μπορούν σε μεγάλο βαθμό να περνούν στον καταναλωτή.

Στο νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον που διαμορφώνεται, οι βιομηχανίες Τροφίμων - Ποτών αντιμετωπίζουν ευκαιρίες και προκλήσεις. Η σημαντικότερη απ' αυτές είναι η αυξανόμενη ζήτηση για ποιοτικώς αναβαθμισμένα και ασφαλή προϊόντα.

## *Κεφάλαιο 3<sup>ο</sup>*

### *Εταιρία τροφίμων CRETA FARM*



#### *3.1 Γενικές πληροφορίες για την εταιρία*

Το 1970 η οικογένεια Δομαζάκη ιδρύει την πρώτη οργανωμένη μονάδα παραγωγής χοιρινού κρέατος στην Κρήτη. Σε μια έκταση 100 στρεμμάτων στη θέση Λατζιμάς της πρώην κοινότητας Πρίνου του δήμου Αρκαδίου στο Ρέθυμνο της Κρήτης, με δομημένο χώρο 5.000 τ.μ. και κάτω από ης πια αυστηρές προδιαγραφές μπαίνουν τα θεμέλια για τη δημιουργία της μεγάλης σημερινής επιχείρησης.

Ο κατά ΕΣΥΕ κλάδος στον οποίο δραστηριοποιείται η Εταιρία, είναι ο κλάδος παραγωγής, επεξεργασίας και συντήρησης κρέατος και προϊόντων κρέατος (Κ.Α.Δ. 151.1 έως 151.3).

Η Εταιρία διαθέτει άδεια λειτουργίας των εγκαταστάσεων της βάσει της υπ' αριθμ. 400/2000 και 169/Φ14.218/28-5-2001 απόφασης του Τμήματος Μεταποίησης της Νομαρχίας Ρεθύμνου. Επίσης διαθέτει άδεια λειτουργίας των εγκαταστάσεων της στο Κρυονέρι βάσει της υπ' αριθμ. 2809/25-9- 2002 απόφασης του Νομαρχιακού Συμβουλίου Ανατολικής Αττικής.

### **3.1.1 Σκοπός της εταιρίας**

**Σκοπός της εταιρίας, όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο 3 του καταστατικού της είναι:**

- Η παραγωγή, εκτροφή και πάχυνση ζώων εσωτερικού ή εξωτερικού.
- Η παραγωγή κτηνοτροφών εν γένει.
- Η επεξεργασία, συσκευασία, κατάψυξη και διάθεση νωπού, εψυγμένου και κατεψυγμένου κρέατος ως και προϊόντων ή υποπροϊόντων αυτού.
- Η εμπορία των παραγομένων ως άνω ειδών ως και άλλων συναφών παραγωγής τρίτων.
- Η έρευνα προς ανάπτυξη και βελτίωση της παραγωγής κρέατος.
- Η διενέργεια πάσης άλλης συναφούς επιχειρήσεως.
- Η συμμετοχή της Εταιρίας σε επιχειρήσεις με το αυτό ή μη αντικείμενο εργασιών και υπό οποιαδήποτε νομική μορφή
- Η ανάληψη αντιπροσωπεύσεως οίκων εσωτερικού και εξωτερικού.

### **3.2 Ιστορικό**

Η Εταιρία, που ιδρύθηκε στο Ρέθυμνο Κρήτης την 1η Οκτωβρίου 1979 από τους αδελφούς Στυλιανό και Σπυρίδωνα Δομαζάκη, είχε ως αντικείμενο την παραγωγή ζωοτροφών για την παραγωγή, εκτροφή και πάχυνση χοίρων και την διάθεση τους με τη μορφή νωπού κρέατος.

Το 1985, η Εταιρία δημιούργησε στις ιδιόκτητες εγκαταστάσεις της, το πρώτο και μοναδικό στην Κρήτη ιδιωτικό σφαγείο και μονάδα μεταποίησης νωπού χοιρινού κρέατος. Την ίδια περίοδο περίπου, η Εταιρία συμπεριέλαβε στις δραστηριότητές της και την παραγωγή αλλαντικών.

Το 1989 εισέρχεται στο μετοχικό κεφάλαιο και στην διεύθυνση της Εταιρίας, η δεύτερη γενιά της οικογένειας Στ. Δομαζάκη. Έτσι λοιπόν οι μέχρι και σήμερα κύριοι μέτοχοι της Εταιρίας κ.κ. Κωνσταντίνος και Εμμανουήλ Δομαζάκης, ξεκινούν μια προσπάθεια περαιτέρω ανάπτυξης και ισχυροποίησης της Εταιρίας.

Το 1989 – 1990, εκσυγχρονίζεται η Χοιροτροφική μονάδα με εξελιγμένο για την εποχή μηχανολογικό εξοπλισμό και εγκαταστάσεις.

Το 1991-1992, δημιουργείται πρότυπη μονάδα αναπαραγωγής χοίρων, σύμφωνα με τις τελευταίες εξελίξεις της έρευνας για την υγιεινή και αναπαραγωγή των ζώων.

Το 1993 επεκτείνεται και παράλληλα εκσυγχρονίζεται η μονάδα επεξεργασίας χοιρινού κρέατος, προσαρμοζόμενη στις απαιτήσεις για υγιεινή και ασφάλεια.

Την περίοδο 1994-1995, η Εταιρία προχωράει στην δημιουργία σύγχρονης μονάδας παραγωγής αλλαντικών με πρώτη ύλη το ντόπιο χοιρινό κρέας που παράγεται στην ιδιόκτητη χοιροτροφική της μονάδα.

Στις αρχές του 1997, η Εταιρία προχωράει στην ίδρυση υποκαταστήματος στην Θεσσαλονίκη, το 1998 στην Αθήνα, το 1999 στο Ηράκλειο Κρήτης και στη Λάρισα και το 2000 στην Πάτρα για την κάλυψη των αναγκών του δικτύου της.

Το 1998, η Εταιρία εισήγαγε την πρωτοποριακή σειρά αλλαντικών περιεκτικότητας σε λιπαρά από 0-3% η οποία απετέλεσε πολύ σημαντικό βήμα και είχε ευρεία απήχηση στο καταναλωτικό κοινά.

Εντός του 1998, η Εταιρία προχώρησε σε περαιτέρω εκσυγχρονισμό και επέκταση της χοιροτροφικής της μονάδας.

Στις αρχές του 1999 η Εταιρία. δημιούργησε για πρώτη φορά στην Ελλάδα πρότυπη γραμμή ειδικής εκτροφής χοίρων απαλλαγμένων αντιβιοτικών και φαρμάκων, με διατροφή αποκλειστικά από ζωοτροφές φυτικής προέλευσης. Συγκεκριμένα, η χοιροτροφική μονάδα της Εταιρίας είναι μία από τις ελάχιστες στην Ευρώπη και η πρώτη στην Ελλάδα που έχει πιστοποιηθεί με ISO 9002 από τους LLOYD'S για την εκτροφή χοίρων αποκλειστικά με ζωοτροφές φυτικής προέλευσης, χωρίς ζωικές πρωτεΐνες ή ζωικά λίπη και πάχυνση χωρίς τη χρησιμοποίηση αντιβιοτικών.

Επισημαίνεται ότι έχει πιστοποιηθεί τόσο το προϊόν (χοίροι) όσο και η πρότυπη γραμμή εκτροφής. Επιπλέον, κατά την ίδια περίοδο, η Εταιρία πιστοποιήθηκε με ISO 9001 για την μονάδα παραγωγής κρέατος, αλλαντικών και κρεατοσκευασμάτων, αναφορικά με τους τομείς έρευνας-ανάπτυξης (R&D), παραγωγής, αποθήκευσης και πώλησης των προϊόντων αυτών. Αρχές δε του 2001 η εταιρεία πιστοποιήθηκε και με ISO 14001 για το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης της.

Το έτος 2000 πραγματοποιήθηκε η εισαγωγή της εταιρίας στο Χρηματιστήριο Αθηνών με αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της. Από την αύξηση αντλήθηκαν 5.570.460.000 δρχ. (€ 16.347.644,9) η διάθεση των οποίων πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τις δεσμεύσεις του Ενημερωτικού Δελτίου.

Επίσης το έτος 2000 ιδρύει την πρώτη θυγατρική της εταιρία την HELLAS FARM η οποία στη συνέχεια μετονομάστηκε σε ΦΑΡΜΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΑΒΕΕ, στην οποία το ποσοστό συμμετοχής της ανέρχεται σε 98%.

Στα μέσα του έτους 2000 η ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ ΑΒΕΕ αγοράζει οικόπεδο 2.634,05 m<sup>2</sup> με εμπεριέχοντα κτίσματα 661,2 m<sup>2</sup>, έναντι του ποσού των 60 εκατ. δρχ. (€ 176.082) στην Πάτρα όπου ιδρύει υποκατάστημα για την κάλυψη των αναγκών του δικτύου της.

Τον Οκτώβριο του 2000 η εταιρία εξαγοράζει το 60% της εταιρίας ΤΕΤΟΦΑΡΜΑ ΑΕ. Αναλαμβάνοντας εξ ολοκλήρου την αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου με παραίτηση των παλαιών μετόχων, της ανωτέρω εταιρίας, ποσού 500.049.450 δρχ. (€

1.467.497) και εξαγοράζοντας 123.291 μετοχές των παλαιών μετόχων αντί του ποσού των 526.518.405 δρχ. (€ 1.545.175).

Στο τέλος του 2000 η εταιρία αγοράζει ένα ακόμα οικόπεδο 903 m<sup>2</sup> με το επ' αυτού εμπεριέχων κτίσμα 503 m<sup>2</sup> στη Β.Ι.Π.Ε. Ηρακλείου, δίπλα στο υπάρχων υποκατάστημα της για επέκταση του, αντί του ποσού των 77,7 εκ. δρχ. (€ 227.961).

Μέσα στο 2000 ολοκληρώθηκε το ερευνητικό στάδιο και ο παραγωγικός σχεδιασμός της νέας σειράς αλλαντικών "ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ", τη μοναδική σειρά αλλαντικών στον κόσμο, από άπαχο χοιρινό κρέας και παρθένο κρητικό ελαιόλαδο. Τα παραπάνω προϊόντα διατέθηκαν στην αγορά στις αρχές του 2001.

Το 2002 ήταν μία χρονιά που χαρακτηρίστηκε από την δημιουργία ενός νέου παραγωγικού διοικητικού και διακομηστικού κέντρου στην Αθήνα σε νέες εγκαταστάσεις στο Κρυονέρι Αττικής. Το συγκεκριμένο ακίνητο (οικόπεδο 14.292,26 m<sup>2</sup> και κτίρια 8.440,14 m<sup>2</sup>) το οποίο ανήκε στην πρώην βιομηχανία ΚΑΡΝΑ, αποκτήθηκε από την EFG Leasing, αντί του ποσού των € 7.739.398,39 το οποίο προσαυξημένο με το ποσά των € 901.100 για συμβολαιογραφικά και λοιπά έξοδα, με τη μέθοδο της χρηματοδοτικής μίσθωσης και το συνολικό ποσό των € 8.640.498,66 θα εξοφληθεί σε 15 χρόνια δηλαδή μέχρι την 29-5-2017 με περίοδο χάριτος μέχρι την 31-12-2002 και μίσθωμα από 1-1-2003 € 38.151,14 και από 1-1-2004 € 71.000 περίπου ανάλογα με ύψος του επιτοκίου EURIBOR μηνός.

Επίσης η εταιρεία σχεδίασε και υλοποιεί ένα πρόγραμμα εκσυγχρονισμού των εγκαταστάσεων και του μηχανολογικού εξοπλισμού, της παραπάνω μονάδος του Κρυονερίου, με στόχο την μετατροπή της σε μία από τις πλέον σύγχρονες παραγωγικές εγκαταστάσεις.

Τον Φεβρουάριο του 2003 πρώτη στην Ελλάδα εισήγαγε ολοκληρωμένη σειρά βιολογικών αλλαντικών. Τον Απρίλιο του 2003 πραγματοποιήθηκε η μετεγκατάσταση του Υποκαταστήματος Αθηνών στο παραπάνω σύγχρονο διαμετακομιστικό κέντρο στο 23ο χιλ. Αθηνών – Λαμίας στο Κρυονέρι Αττικής και εντός της χρήσης πραγματοποιήθηκε ο εκσυγχρονισμός των παραγωγικών



εγκαταστάσεων του εν λόγω εργοστασίου το οποίο στην τελική του μορφή θα αποφέρει το διπλασιασμό της παραγωγικής δυναμικότητας της εταιρείας. Στην εν λόγω χρήση επίσης, ολοκληρώθηκε η κεντροκοποίηση όλων των υπηρεσιών, η οποίες υποστηρίζονται πλέον από ένα κεντρικό πληροφοριακό σύστημα σε ON-LINE σύνδεση με όλες τις εγκαταστάσεις της εταιρείας στην Ελληνική επικράτεια.

Τον Ιούνιο του 2004 η εταιρεία εισήγαγε ένα εντελώς νέο και πρωτοποριακό προϊόν, την σειρά κρουασάν Apecto με αλλαντικά Εν Ελλάδα και τυρί. Το Apecto κυκλοφορεί σε τρεις γεύσεις (ζαμπόν - φέτα, ζαμπόν - τυρί κρέμα και γαλοπούλα - τυρί κρέμα) με ζύμη και προζύμι και είναι προϊόν ψυγείου.

Το 2005 η εταιρεία εισέρχεται δυναμικά στην αγορά της κατεψυγμένης πίτσας. Παρουσιάζει τρεις μοναδικές γευστικές προτάσεις με τυρί μοτσαρέλα και αλλαντικά από τις τρεις σειρές λιανικής: την πίτσα Εν Ελλάδα, την πίτσα 0-3% και την πίτσα Family. Οι κατεψυγμένες πίτσες της Creta Farm παράγονται σε συνεργασία με την βορειοελλαδίτικη εταιρεία ΑΛΕΞΙΣ Α.Ε.

Παράλληλα με τη διεθνή της ανάπτυξη, το 2007 και 2008 η Creta Farm αναπτύσσει και επενδύει στις εγκαταστάσεις της στη θέση Λατζιμάς, στο Ρέθυμνο της Κρήτης, δημιουργώντας κατ' αρχήν νέα υπερσύγχρονη μονάδα θερμικής αδρανολοποίησης αποβλήτων (στερεών και υγρών) και παραγωγής οργανικού λιπάσματος, και επεκτείνοντας και εκσυγχρονίζοντας τις υφιστάμενες γραμμές παραγωγής, με στόχο την αύξηση της παραγωγικής δυνατότητας της μονάδας αλλαντικών της.

Το 2008, με στόχο τη βέλτιστη οργάνωση της διεθνούς δραστηριότητας του Ομίλου της, η Creta Farm συστήνει τη θυγατρική της αποκλειστικού σκοπού «CRETA FARM INTERNATIONAL ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε.» με μετοχικό κεφάλαιο ύψους 790 χιλ. ευρώ, που καλύπτεται από την εισφορά της συμμετοχής της Creta Farm στην «CRETA FARMS USA, LLC» Παράλληλα, έχοντας ξεκινήσει με επιτυχία το εγχείρημα διείσδυσης στην απαιτητική αγορά των Η.Π.Α., όπου η Αμερικανική Καρδιολογική Εταιρία πιστοποιεί τα προϊόντα της Creta Farm, κατάκτηση μοναδική για τα ελληνικά δεδομένο, και έχοντας καταγράψει μοναδική εμπειρία στην προσπάθεια επέκτασής της σε άλλες επίσης απαιτητικές αγορές, η Creta Farm,

εκμεταλλεύομενη των δυνατοτήτων που της παρέχονται από τις κατοχυρωμένες πατέντες των πρωτοποριακά ποιοτικών και καινοτόμων προϊόντων της, συνεχίζει και το 2009 τη διεθνή της ανάπτυξη και σχεδιάζει την επέκτασή της σε νέες ώριμες αγορές, όπως αυτές της Μεγάλης Βρετανίας, Ιταλίας, Ρουμανίας, Ρωσίας, Καναδά, Κίνας και Ιαπωνίας.

### **3.3 Εκπαίδευση προσωπικού**

Ο Όμιλος CRETA FARM επενδύει διαρκώς στην άρτια εκπαίδευση του προσωπικού, μέσω μιας ευρείας γκάμας εκπαιδευτικών προγραμμάτων που υλοποιούνται σε συνεργασία τόσο με εξωτερικούς συμβούλους, όσο και με πιστοποιημένους εσωτερικούς εκπαιδευτές. Ενδεικτικό μέχρι το τέλος του 2007, πραγματοποιήθηκαν εκπαιδεύσεις σε:

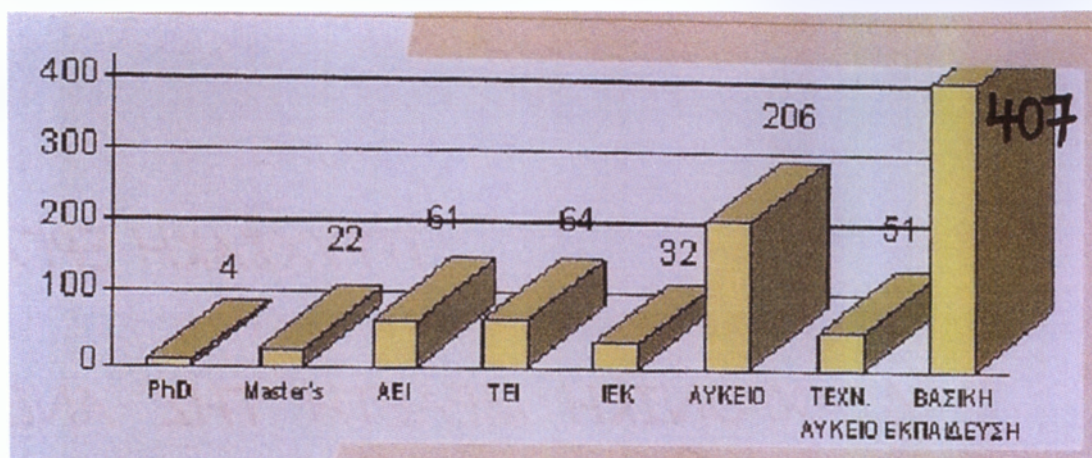
1. AUTOCAD
2. ΥΓΙΕΙΝΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
3. ISO 22000 ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
4. ISO 22000 - HACCP
5. ISO 9001:2000
6. ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ HACCP - ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΡΕΑΤΟΣ
7. ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ – ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ / ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ HACCP / ΚΡΙΣΙΜΑ ΣΗΜΕΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ
8. ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ & ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΕΣ
9. ΘΕΜΑΤΑ ΥΓΙΕΙΝΗΣ /ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
10. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ - ΕΦΑΡΜΟΓΗ & ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ
11. ΜΕΤΡΗΣΗ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ - ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
12. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ REACH ΓΙΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΟΥΣΙΕΣ

13. ΟΡΓΑΝΟΛΗΠΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ
14. ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΛΑΤΩΝ
15. ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ
16. ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
17. ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ISO
18. ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ (AIG)
19. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ - ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΠΟΘΗΚΩΝ
20. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
21. ΕΛΕΓΧΟΣ ΞΕΝΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ – ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ / ΧΡΗΣΗ ΑΝΙΧΝΕΥΤΩΝ  
ΜΕΤΑΛΛΩΝ

Συνολικό καλύφθηκαν 54 ξεχωριστές εκπαιδευτικές ενότητες στις οποίες συμμετείχαν 500 εργαζόμενοι, με συνολική δαπάνη, η οποία για το 2007 ξεπέρασε ης 58.000 €.

### 3.3.1 Ακαδημαϊκό επίπεδο προσωπικού

Παρακάτω παρουσιάζεται το ακαδημαϊκό επίπεδο του προσωπικού:



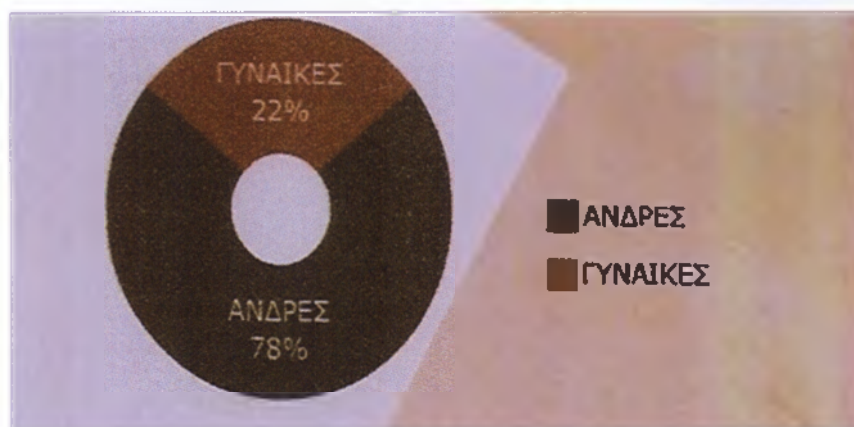
Πηγή: [www.cretafarm.gr](http://www.cretafarm.gr)

**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.1 ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ**

Από το σύνολο των εργαζομένων, οι 64 είναι απόφοιτοι ΤΕΙ, οι 61 απόφοιτοι ΑΕΙ και οι 26 είναι κάτοχοι Μεταπτυχιακών – Διδακτορικών τίτλων. Οι υπόλοιποι είναι απόφοιτοι κάποιου ΙΕΚ, ή είναι απόφοιτοι λυκείου, ή έχουν λάβει την βασική εκπαίδευση.

### 3.3.2 Κατανομή προσωπικού κατά φύλλο

Η κατανομή προσωπικού κατά φύλλο απεικονίζεται στο παρακάτω διάγραμμα:



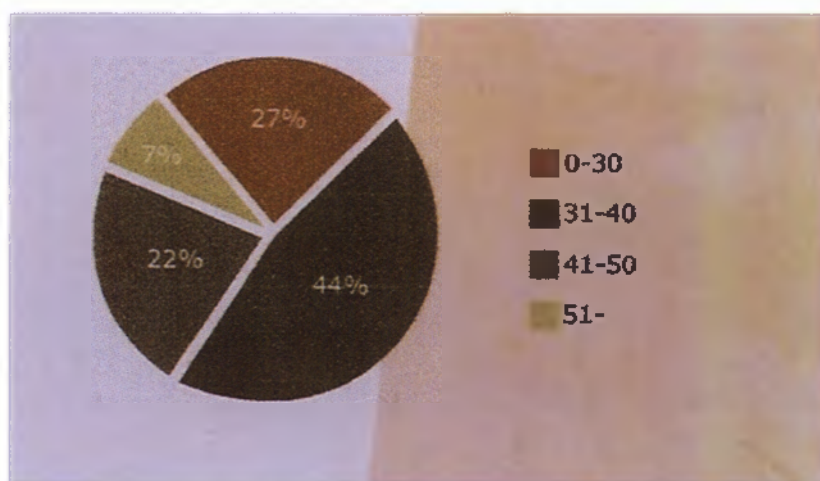
Πηγή: [www.cretafarm.gr](http://www.cretafarm.gr)

**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.2 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ**

Παρατηρούμε πως το 22% των εργαζομένων είναι γυναίκες και το 78% είναι άντρες.

### 3.3.3 Ηλιακή κατανομή προσωπικού

Η ηλιακή κατανομή προσωπικού απεικονίζεται στο παρακάτω διάγραμμα:



Πηγή: [www.cretafarm.gr](http://www.cretafarm.gr)

**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.3 ΗΛΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ**

Παρατηρούμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό των εργαζομένων 44% βρίσκεται στην παραγωγική ηλικία μεταξύ 31 – 40 ετών, το 27% σε ηλικία έως 30 ετών, το 22% σε ηλικία 41 – 50 ετών και υπάρχει και ένα 7% που είναι από 51 ετών και άνω.

### ***3.4 Αντικείμενο και δραστηριότητες***



#### **Αναλυτικά οι δραστηριότητες που αναπτύσσει ο Όμιλος είναι:**

1. Η εισαγωγή, παραγωγή, εκτροφή, πάχυνση, προώθηση, εξαγωγή, διακίνηση, εκμετάλλευση και εμπορία ζώων προέλευσης εσωτερικού ή εξωτερικού και η λειτουργία και εκμετάλλευση σφαγείου αυτών.
2. Η εισαγωγή, αντιπροσώπευση, παραγωγή, επεξεργασία, εκτροφή, μεταποίηση, τυποποίηση, συσκευασία, προώθηση, κατάψυξη, αποθήκευση, εξαγωγή, διακίνηση, εκμετάλλευση και εμπορία νοπού, εψυγμένου και κατεψυγμένου κρέατος, συναφών ειδών, προϊόντων ή υποπροϊόντων αυτού, καθώς και άλλων συναφών παραγωγής τρίτων.

3. Η εισαγωγή, αντιπροσώπευση, παραγωγή, επεξεργασία, εκτροφή, μεταποίηση, τυποποίηση, συσκευασία, προώθηση, κατάψυξη, αποθήκευση, εξαγωγή, διακίνηση, εκμετάλλευση και εμπορία ψαριών, αλιευμάτων και υδρόβιων οργανισμών κάθε είδους, γόνου υδρόβιων οργανισμών κάθε είδους, συναφών ειδών, προϊόντων ή υποπροϊόντων αυτών, καθώς και άλλων συναφών παραγωγής τρίτων.

4. Η εισαγωγή, αντιπροσώπευση, παραγωγή, επεξεργασία, μεταποίηση, τυποποίηση, συσκευασία, προώθηση, κατάψυξη, αποθήκευση, εξαγωγή, διακίνηση, εκμετάλλευση και εμπορία ελαιολάδου και ελαίων, καφέ και ροφημάτων, κρασιού, οίνου, ρακής, τσικουδιάς, ρακόμελου, ούζου, τσίπουρου, ποτών και ηδύποτων κάθε είδους, οινοπνευματωδών ή μη, συναφών ειδών, προϊόντων ή υποπροϊόντων αυτών, καθώς και άλλων συναφών παραγωγής τρίτων.

5. Η εισαγωγή, αντιπροσώπευση, παραγωγή, επεξεργασία, εκτροφή, μεταποίηση, τυποποίηση, συσκευασία, προώθηση, κατάψυξη, αποθήκευση, εξαγωγή, διακίνηση, εκμετάλλευση και εμπορία κτηνοτροφών, ιχθυοτροφών και εξειδικευμένων τροφών και πάσης φύσεως αγροτικών προϊόντων, βιολογικών – οικολογικών προϊόντων/ μεθόδων καλλιέργειας, κατεψυγμένων ή μη τροφίμων, αρτοσκευασμάτων, ειδών ζαχαροπλαστικής, γλυκισμάτων και γλυκών, παντός είδους γεωργικών, κτηνοτροφικών, αλιευτικών και αγροτικών προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων και όλων των ειδών διατροφής γενικότερα, καθώς και των σχετικών πρώτων υλών και πάσης φύσεως καταναλωτικών αγαθών.

6. Η κατασκευή, λειτουργία και διαχείριση εγκαταστάσεων και μονάδων βιολογικού καθαρισμού, παραγωγής οργανικού λιπάσματος, λιπασματοποίησης απορριμμάτων, αδρανοποίησης, επεξεργασίας, διάθεσης και διαχείρισης των αποβλήτων (στερεών και υγρών) των εγκαταστάσεων και μονάδων της Εταιρίας, και η εκμετάλλευση, διακίνηση, εμπορία και παροχή σχετικών υπηρεσιών αναφορικά με τα πάσης φύσεως προϊόντα και υποπροϊόντα, που συνεπάγεται η λειτουργία και διαχείριση των ως άνω εγκαταστάσεων και μονάδων, συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας για ίδια χρήση ή και πώληση.

7. Η ανάληψη και κατασκευή πάσης φύσεως τεχνικών έργων ιδιωτικού τομέα (ενδεικτικά ανέγερση κτιρίων, επισκευές κλπ.).

8. Η δραστηριοποίηση στο χώρο των επιχειρήσεων εστίασης και ειδών διατροφής και η εισαγωγή, αντιπροσώπευση, προώθηση, αποθήκευση, εξαγωγή, διακίνηση, εκμετάλλευση και εμπορία πάσης φύσεως ειδών και προϊόντων απαραίτητων για τη λειτουργία και εκμετάλλευση χώρων εστίασης και διατροφής (καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος).

9. Η έρευνα, ανάπτυξη, παρακολούθηση, βελτίωση, προώθηση, παραχώρηση, παροχή σχετικών συμβουλευτικών υπηρεσιών και εκπαίδευσης, και εμπορία σύγχρονων ή/και καινοτόμων μεθόδων και τεχνογνωσίας καλλιέργειας, πάχυνσης, παραγωγής, επεξεργασίας, συσκευασίας, κατάψυξης, προώθησης, εκμετάλλευσης, διαχείρισης και εμπορίας όλων των αντικειμένων της Εταιρίας, μέσα στο πλαίσιο του σκοπού αυτής.

### ***3.4.1 Δίκτυο Πωλήσεων και Διανομής***

Η Εταιρία διαθέτει ένα δυναμικό και οργανωμένο δίκτυο πωλήσεων και διανομής για την προώθηση στην εγχώρια αγορά των προϊόντων που παράγει. Συγκεκριμένα, το δίκτυο πωλήσεων της Εταιρίας εκτείνεται στο μεγαλύτερο μέρος της Ελληνικής Επικράτειας, καλύπτοντας πάνω από 10.000 ενεργά σημεία πώλησης.

Επισημαίνεται ότι το δίκτυο πωλήσεων και διανομής της Εταιρίας αφορά κυρίως χονδρικές πωλήσεις. Στην αγορά της Κρήτης η Εταιρία μέσω της έδρας της στο Ρέθυμνο και του υποκαταστήματός της στο Ηράκλειο, διαθέτει τα προϊόντα της κατευθείαν στους πελάτες της με ιδιόκτητα μεταφορικά μέσα.

Στην υπόλοιπη εγχώρια αγορά η Εταιρία προωθεί τα προϊόντα της μέσω 4 υποκαταστημάτων, επτά παρακαταθηκών και μέσω ενός μεγάλου αριθμού αντιπροσώπων – χονδρέμπορων που δραστηριοποιούνται σε όλους τους νομούς της χώρας.



Τέλος προμηθεύει απ' ευθείας όλες τις μεγάλες αλυσίδες Super Markets που λειτουργούν στην χώρα μας. Η Εταιρία διαθέτει εκτεταμένο πελατολόγιο. Η επιλογή των πελατών τους γίνεται με βάση αυστηρά οικονομικά κριτήρια, προκειμένου να εξασφαλίζεται χαμηλό επίπεδο επισφαλειών. Η πελατειακή βάση της Εταιρίας αφορά κυρίως τελικούς πελάτες (Super Markets & καταστήματα μαζικής εστίασης) & εμπόρους χονδρικής.

Η Διεύθυνση Πωλήσεων έχει την ευθύνη των πωλήσεων στους υπάρχοντες πελάτες της Εταιρίας αλλά και τη διεύρυνση της υπάρχουσας πελατειακής βάσης. Οι εγκαταστάσεις διανομής – διακίνησης προϊόντων και εμπορευμάτων της ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ περιλαμβάνουν πέντε αυτόνομα κέντρα διακίνησης σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο, Πάτρα και Λάρισα άρτια εξοπλισμένα με ειδικούς χώρους αποθήκευσης, ψυκτικούς θαλάμους και εξειδικευμένα τμήματα διανομής. Οι παραπάνω χώροι των υποκαταστημάτων χαρακτηρίζονται από την σωστή οργάνωση και την παρουσία του απαραίτητου μηχανολογικού εξοπλισμού, ώστε να εξασφαλίζεται τόσο η άριστη λειτουργία των κέντρων διανομής ως προς την παραλαβή και παράδοση, όσο και η ασφαλής συντήρηση των προϊόντων σε ειδικά διαμορφωμένους ψυκτικούς θαλάμους.

Στην ίδια βάση και κάτω από πλήρη έλεγχο λειτουργούν και οι επτά παρακαταθήκες καθώς και οι αντιπρόσωποι της εταιρίας. Η παράδοση των προϊόντων και εμπορευμάτων της εταιρίας γίνεται, κατά το μεγαλύτερο μέρος, με ιδιόκτητα φορτηγά αυτοκίνητα ψυγεία, προς όλα τα σημεία πώλησης στην Ελλάδα, εκτός των νησιών του Αιγαίου και Ιονίου που η μεταφορά τους γίνεται με μεταφορικά μέσα τρίτων.

## **3.5 Οικονομικά στοιχεία**

### **3.5.1 Κύκλος εργασιών**

Το 2009, ο Όμιλος, μετά και τις κινήσεις που έκανε μέσα στην νέα οικονομική κατάσταση που δημιουργήθηκε, είδε τον ενοποιημένο κύκλο εργασιών του να ανέρχεται σε 111,2 εκ από 108,7 εκ. € το 2008, σημειώνοντας αύξηση 2%. Τα αντίστοιχα μεγέθη της εταιρείας ανήλθαν σε 105,8 εκ. € (2008: 103,2 εκ. €), σημειώνοντας αύξηση 3%. Η εν λόγω αύξηση, εκτός όλων των άλλων, είναι αποτέλεσμα της στροφής που έδειξαν οι καταναλωτές στα ποιοτικά προϊόντα τροφίμων. Η εταιρία, ως κατεξοχήν πρέσβειρα της άριστης ποιότητας για το τελικό προϊόν που φθάνει στον καταναλωτή, βλέπει μέσα από αυτή την τάση που αρχίζει να διαγράφεται περιθώρια μεγαλύτερης εδραίωσης στην αγορά.

Δεν θα μπορούσαμε να εξαιρέσουμε από τις αιτίες της αύξησης των πωλήσεων τον καθοριστικό παράγοντα στην σύγχρονη εποχή, το Marketing. Η εταιρία μέσα από μια σειρά από άκρως πετυχημένες προωθητικές ενέργειες που πραγματοποίησε κατάφερε να αποκτήσει μεγαλύτερη αναγνωρισιμότητα στο κοινό και κατάφερε να καταξιωθεί ακόμα περισσότερο στις συνειδήσεις του καταναλωτικού κοινού για την εξαιρετική ποιότητα που προσφέρει μέσω των προϊόντων της.

### **3.5.2 Μετοχική Σύνθεση**

Παρακάτω παρουσιάζεται η μετοχική σύνθεση της ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ ΑΒΕΕ:

**ΠΙΝΑΚΑΣ 3.1: ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ**

<b>Όνοματεπώνυμο</b>	<b>Αριθμός Μετοχών*</b>	<b>Ποσοστό (%)</b>
<b>Εμμανουήλ Σ. Δομαζάκης</b>	<b>11.404.830</b>	<b>38,687%</b>
<b>Κωνσταντίνος Σ. Δομαζάκης</b>	<b>11.317.420</b>	<b>38,390%</b>
<b>Επενδυτικό κοινό</b>	<b>6.757.750</b>	<b>22,923%</b>
<b>Σύνολο</b>	<b>29.480.000</b>	<b>100,00%</b>

Πηγή: [www.cretafarm.gr](http://www.cretafarm.gr)

\* Σύμφωνα με τα στοιχεία μετοχολογίου της Εταιρείας 30.9.2008

### **3.5.3 Εξέλιξη Μετοχικού Κεφαλαίου**

Οι μεταβολές που επήλθαν στο Μετοχικό Κεφάλαιο της Εταιρείας τα τελευταία χρόνια έχουν ως εξής:

- Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της 8.4.1998 (ΦΕΚ4821/26.6.1998) το Μετοχικό Κεφάλαιο αυξήθηκε κατά € 931.122.52 (317.280.000 δρχ), με καταβολή μετρητών και με την έκδοση 317.280 νέων κοινών ονομαστικών μετοχών ονομαστικής αξίας € 2.93 (1.000 δρχ) και τιμής διάθεσης € 2.93 (1.000 δρχ) εκάστη. Κατόπιν τούτου το Μετοχικό Κεφάλαιο της Εταιρείας ανέρχεται σε € 6.020.572.27 (2.051.510.000 δρχ.) και διαιρείται σε 2.051.510 ονομαστικές μετοχές των € 2.93 (1.000 δρχ.) εκάστη.
- Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της 22.5.1998 (ΦΕΚ 5327/6.7.1998) το Μετοχικό Κεφάλαιο αυξήθηκε κατά € 1.374.878.94 (468.490.000 δρχ.), με καταβολή μετρητών και με την έκδοση 468.490 νέων κοινών ονομαστικών μετοχών ονομαστικής αξίας €2.93 (1.000 δρχ) και τιμής διάθεσης € 2.93 (1.000 δρχ.) εκάστη.
- Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της 30.10.1998 (ΦΕΚ 1725/30.3.1999) το Μετοχικό Κεφάλαιο αυξήθηκε κατά € 1.138.371.24 (387.900.000 δρχ.). Καλύφθηκε με καταβολή μετρητών κατά € 968.602.10 (330.051.167 δρχ) και κατά € 169.769,14

(57.848.833 δρχ.) με κεφαλαιοποίηση της υπεραξίας παγίων, και με την έκδοση 387.900 νέων κοινών ονομαστικών μη μεταβιβάσιμων μετοχών ονομαστικής αξίας € 2.93 (1.000 δρχ.) και τιμής διάθεσης € 2.93 (1.000 δρχ.), (σημειώνεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 11 του Ν.2601/98, η μη μεταβιβασιμότητα των μετοχών άρεται για τις επιχειρήσεις που είναι εισηγμένες ή εισάγονται στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, από της εισαγωγής των τίτλων τους σε αυτό και για όποιο διάστημα είναι εισηγμένες).

Έτσι λοιπόν το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρίας μετά την συγκεκριμένη αύξηση ανέρχεται σε € 8.533.822.45 (2.907.900.000 δρχ.), διαιρούμενο σε 2.907.900 κοινές ονομαστικές μετοχές, ονομαστικής αξίας € 2.93 (1.000 δρχ.) η κάθε μία.

• Οι έκτακτες Γενικές Συνελεύσεις των μετόχων της Εταιρίας της 22.5.1999, της 15.11.1999 και της 3.1.2000 αποφάσισαν ομόφωνα μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

1. Μείωση της ονομαστικής αξίας των μετοχών από € 2.93 (1.000 δρχ.) ανά μετοχή σε € 1.47 (500 δρχ.) ανά μετοχή. Κατόπιν τούτου οι 2.907.900 κοινές ονομαστικές μετοχές, ονομαστικής αξίας € 2.93 (1.000 δρχ.) η κάθε μία αντικαταστάθηκαν από 5.815.800 κοινές ονομαστικές μετοχές, ονομαστικής αξίας € 1.47 (500 δρχ.) η κάθε μία.

2. Εισαγωγή της Εταιρίας στην Παράλληλη Αγορά του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών με Δημόσια Εγγραφή και Ιδιωτική Τοποθέτηση, με ταυτόχρονη αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου κατά € 1.297.432.13 (442.100.000 δρχ.), με την έκδοση 884.200 νέων κοινών ονομαστικών μετοχών, ονομαστικής αξίας € 1.47 (500 δρχ.) η κάθε μία, οι οποίες θα διατεθούν ως κάτωθι:

• 10.280 νέες κοινές ονομαστικές μετοχές θα διατεθούν με Ιδιωτική Τοποθέτηση (εκτός Δημόσιας Εγγραφής) στο προσωπικό της Εταιρίας, σύμφωνα με τις διατάξεις της απόφασης 2063/19.1.1999 του ΥΠΕΘΟ.

• 873.920 νέες κοινές ονομαστικές μετοχές θα διατεθούν στο ευρύ επενδυτικό κοινό με Δημόσια Εγγραφή σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ. 350/85 και την απόφαση ΥΠΕΘΟ 2063/19.1.1999

- Μετά την υλοποίηση της ανωτέρω αύξησης, το καταβεβλημένο Μετοχικό Κεφάλαιο εταιρίας, ανήλθε σε € 9.831.254,59 (3.350.000.000 δρχ.) διαιρούμενο σε 6.700.000 κοινές ονομαστικές μετοχές ονομαστικής αξίας € 1,47 (500 δρχ.) η κάθε μία.
- Με απόφαση της έκτακτης γενικής συνέλευσης των μετόχων της 30/9/2000 αποφασίσθηκε η μείωση της ονομαστικής αξίας της μετοχής από € 1,47 (500 δρχ.) στις € 0,73 (250 δρχ.) με την έκδοση 6.700.000 νέων κοινών ονομαστικών μετοχών (split). Το σύνολο των μετοχών της εταιρίας πλέον ανέρχεται σε 13.400.000 κοινές ονομαστικές μετοχές.
- Με απόφαση της έκτακτης γενικής συνέλευσης των μετόχων της 19/06/2002 αποφασίσθηκε η αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου της εταιρίας κατά € 1.424.745,41 με κεφαλαιοποίηση της διαφοράς από αναπροσαρμογή των παγίων ποσού € 527.056,72 και από τη διαφορά της έκδοσης μετοχών υπέρ το άρτιο ποσού € 897.688,69 με αύξηση της ονομαστικής αξίας των μετοχών της εταιρίας από διακόσιες πενήντα δραχμές (250 δρχ) σε ογδόντα τέσσερα λεπτά του Ευρώ (0,84 €) εκάστη και η μετατροπή του μετοχικού κεφαλαίου και της ονομαστικής αξίας της μετοχής σε Ευρώ.
- Με την από 29/11/2004 Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων αποφασίσθηκε η αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου της Εταιρείας κατά € 13.400.000,00 με κεφαλαιοποίηση μέρους της διαφοράς από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο ποσού € 12.400.000,00 και με κεφαλαιοποίηση μέρους του υπολοίπου κερδών εις νέο ποσού € 1.000.000,00 με αύξηση της ονομαστικής αξίας των μετοχών της εταιρείας από ογδόντα τέσσερα λεπτά του Ευρώ (0,84 €) εκάστη, σε ένα Ευρώ και ογδόντα τέσσερα λεπτά του Ευρώ (1,84 €).
- Με την από 17/1/2005 Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων αποφασίσθηκε η μείωση του Μετοχικού Κεφαλαίου της Εταιρείας κατά € 13.400.000,00 με σκοπό την καταβολή μετρητών στους μετόχους ενός ευρώ (1€) για κάθε μετοχή, ήτοι για το ποσό των € 13.400.000, η οποία πραγματοποιήθηκε με ισόποση μείωση της

ονομαστικής αξίας των μετοχών της εταιρείας από ένα και ογδόντα τέσσερα λεπτά του ευρώ (1,84€) εκάστη, σε ογδόντα τέσσερα λεπτά του ευρώ (0,84€).

- Με την από 28/06/2005 Τακτική Γενική συνέλευση, αποφασίστηκε η αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου της Εταιρίας με κεφαλαιοποίηση κερδών € 1.125.600,00 (ενός εκατομμυρίου, εκατόν είκοσι πέντε χιλιάδων και εξακοσίων ευρώ), με έκδοση 1.340.000 (ενός εκατομμυρίου τριακοσίων σαράντα χιλιάδων) νέων μετοχών, ονομαστικής αξίας € 0,84 (ογδόντα τεσσάρων λεπτών), με αντίστοιχη τροποποίηση του άρθρου 5 του καταστατικού. Οι νέες μετοχές διανεμήθηκαν δωρεάν στους Μετόχους αντί πρόσθετου μερίσματος με αναλογία 1 (μία) νέα μετοχή για κάθε 10 (δέκα) παλιές.

Παρακάτω παρουσιάζεται η εξέλιξη του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας από την ίδρυσή της μέχρι και σήμερα:

### ΠΙΝΑΚΑΣ 3.2: ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΗΜΕΡ/ΝΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ Φ.Ε.Κ.	ΠΟΣΟ ΑΥΞΗΣΗΣ			ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	ΣΥΝ/ΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΤΟΧΩΝ	ΟΝΟΜ/ΚΗ ΑΞΙΑ ΜΕΤΟΧΗΣ
Ιδρυτικό Κεφάλαιο	3383/1979	307.037,77	1.106,03	-	308.143,80	105.000	2,93
14/11/1982	4488/1982	-	38.183,27	91.677,33	438.004,40	149.250	2,93
25/11/1985	109/1986	-	96.111,52	-	534.115,92	182.000	2,93
30/6/1989	3498/1989	-	-	268.422,59	622.538,52	260.280	2,93
5/2/1990	533/1990	-	293.470,28	-	1.116.008,80	380.280	2,93
18/12/1990	578/1991	-	352.164,35	-	1.468.173,15	500.280	2,93
20/6/1992	4061/1992	-	46.955,24	-	1.515.128,39	516.280	2,93
21/12/1992	Πρακτικό Δ.Σ.	-	6.749,82	-	1.521.878,21	518.580	2,93
16/6/1993	5380/1993	-	586.940,97	339.383,31	2.448.202,49	834.225	2,93
24/6/1994	5923/1994	-	586.940,58	-	3.035.143,07	1.034.225	2,93
19/12/1994	11/1995	-	733.675,71	-	3.768.818,78	1.284.225	2,93
27/3/1996	1603/1996	-	733.675,72	-	4.502.494,50	1.534.225	2,93
6/8/1997	6335/1997	-	586.955,24	-	5.089.449,74	1.734.230	2,93
8/4/1998	4821/1998	-	931.122,58	-	6.020.572,27	2.051.510	2,93
22/5/1998	5327/1998	-	1.374.878,94	-	7.395.451,21	2.520.000	2,93
30/10/1998	3640/1999	-	988.602,10	169.769,14	8.533.822,45	2.907.900	2,93
22/5/1999 & 15.11.1999	1544/2000	-	1.297.432,14	-	9.831.125,59	6.700.000	1,47
30/9/2000	9495/2000	-	-	-	9.831.125,59	13.400.000	0,73
19/6/2002	6973/2002	-	-	1.424.874,41	11.256.000,00	13.400.000	0,84
29/11/2004	14415/2004	-	-	13.400.000,00	24.656.000,00	13.400.000	1,84
17/1/2005	1028/2005	-	-	-	11.256.000,00	13.400.000	0,84
28/6/2005	7486/2005	-	-	1.125.600,00	12.381.600,00	14.740.000	0,84
26/6/2007	8675/2007	-	-	-	12.381.600,00	29.480.000	0,42

Πηγή: [www.cretafarm.gr](http://www.cretafarm.gr)

### 3.5.4 Ισολογισμός

Παρακάτω παρουσιάζεται ο ισολογισμός της ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ ΑΒΕΕ για τα έτη 2006-2007-2008-2009.

<b>ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ</b>	<b>2009</b>	<b>2008</b>	<b>2007</b>	<b>2006</b>
<b>Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία</b>	<b>116.251,00</b>	<b>119.934,00</b>	<b>122.785,00</b>	<b>123.619,00</b>
Επενδύσεις σε ακίνητα	0,00	0,00	3.608,00	4.369,00
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	6.962,00	6.910,00	12.365,00	10.309,00
Λοιπά μη Κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία	522,00	203,00	30.296,00	32.500,00
Αποθέματα	18.540,00	21.078,00	7.625,00	765,00
Απαιτήσεις από πελάτες	25.186,00	31.776,00	6.753,00	10.375,00
Λοιπά κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία	10.708,00	7.522,00	183.432,00	181.937,00
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα για πώληση	0,00	0,00		
<b>ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ</b>	<b>178.169,00</b>	<b>187.424,00</b>	<b>34.888,00</b>	<b>42.323,00</b>
<b>ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ</b>			<b>18.156,00</b>	<b>19.192,00</b>
Μετοχικό Κεφάλαιο	12.382,00	12.382,00	46.050,00	28.998,00
Λοιπά Στοιχεία ιδίων κεφαλαίων	53.358,00	54.321,00	20.971,00	27.934,00
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων ιδιοκτητών μητρικής (α)	65.740,00	66.703,00	120.065,00	118.447,00
Δικαιώματα μειοψηφίας (β)	613,00	690,00	12.382,00	12.382,00
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων (γ) = (α)+(β)	66.353,00	67.393,00	50.344,00	50.377,00
Μακροπρόθεσμες δανειακές υποχρεώσεις	32.736,00	40.839,00	62.726,00	62.759,00
Προβλέψεις/Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	11.191,00	11.265,00	641,00	731,00
Βραχυπρόθεσμες δανειακές Υποχρεώσεις	42.391,00	39.531,00	63.367,00	63.490,00
Λοιπές βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	25.498,00	28.396,00	183.432,00	181.937,00
Υποχρεώσεις που σχετίζονται με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα για πώληση	0,00	0,00	122.785,00	123.619,00
Σύνολο υποχρεώσεων (δ)	111.816,00	120.031,00	3.608,00	4.369,00
<b>ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ (γ) + (δ)</b>	<b>178.169,00</b>	<b>187.424,00</b>	<b>12.365,00</b>	<b>10.309,00</b>

Πηγή: [www.ase.gr](http://www.ase.gr)



### 3.5.5 Αποτελέσματα χρήσης

Παρακάτω παρουσιάζονται τα αποτελέσματα χρήσης της ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ ΑΒΕΕ για τα έτη 2006- 2007- 2008- 2009.

	2009	2008	2007	2006
<b>Πωλήσεις (Μη βιολογικά περιουσιακά στοιχεία)</b>	<b>97.593</b>	<b>97.815</b>		
<b>Πωλήσεις (Βιολογικά περιουσιακά στοιχεία)</b>	<b>13.623</b>	<b>10.888</b>		
<b>Σύνολο Πωλήσεων</b>	<b>111.216</b>	<b>108.703</b>	<b>98.242</b>	<b>88.035</b>
<b>Κόστος Πωλήσεων</b>	<b>50.878</b>	<b>54.151</b>	<b>59.449</b>	<b>54.935</b>
<b>Μικτό Κέρδος</b>	<b>46.715</b>	<b>43.663</b>	<b>38.793</b>	<b>33.100</b>
<b>Επίπτωση επιμέτρησης βιολογικών περιουσιακών στοιχείων σε εύλογη αξία</b>	<b>(887)</b>	<b>2.512</b>	<b>2.598</b>	<b>2.007</b>
<b>Δαπάνες ανάπτυξης βιολογικών περιουσιακών στοιχείων</b>	<b>(13.477)</b>	<b>(11.049)</b>		
<b>Μικτό αποτέλεσμα από τις δραστηριότητες</b>	<b>45.974</b>	<b>46.014</b>	<b>36.195</b>	<b>31.093</b>
<b>Έξοδα Διοίκησης</b>	<b>(8.273)</b>	<b>(6.633)</b>	<b>(3.802)</b>	<b>(3.347)</b>
<b>Έξοδα Διάθεσης</b>	<b>(28.050)</b>	<b>(30.813)</b>	<b>(26.687)</b>	<b>(23.544)</b>
<b>Λοιπά Έσοδα/Έξοδα</b>	<b>(3.298)</b>	<b>(1.347)</b>	<b>2.138</b>	<b>1.470</b>
<b>Χρηματοοικονομικά Έσοδα/ Έξοδα</b>	<b>(4.996)</b>	<b>(6.015)</b>	<b>(4.721)</b>	<b>(3.543)</b>
<b>Κέρδη Προ Φόρων</b>	<b>1.356</b>	<b>1.206</b>	<b>3.123</b>	<b>2.129</b>
<b>Φόροι</b>	<b>(1.117)</b>	<b>196</b>	<b>(2.783)</b>	<b>(567)</b>
<b>Καθαρά Κέρδη Μετά Φόρων</b>	<b>239</b>	<b>1.402</b>	<b>340</b>	<b>1.562</b>

Πηγή: [www.asc.gr](http://www.asc.gr)

### ***3.6 Δικαιώματα Μετόχων***

Κάθε μετοχή της Εταιρίας ενσωματώνει όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που καθορίζονται από το Νόμο και το Καταστατικό της Εταιρίας, το οποίο όμως δεν περιέχει διατάξεις περισσότερο περιοριστικές από αυτές που προβλέπει ο Νόμος. Η κατοχή του τίτλου της μετοχής συνεπάγεται αυτοδικαίως την αποδοχή από τον κύριο αυτής του καταστατικού της Εταιρίας και των νομίμων αποφάσεων των Γενικών Συνελεύσεων των μετόχων.

Το καταστατικό της Εταιρίας δεν περιέχει ειδικά δικαιώματα υπέρ συγκεκριμένων μετόχων. Οι μετοχές της Εταιρίας είναι ελεύθερα διαπραγματεύσιμες.

## Κεφάλαιο 4<sup>ο</sup>

# Ανάλυση των βασικών οικονομικών μεγεθών & δεικτών της CRETA FARM

### 4.1 Εισαγωγικά στοιχεία

Όλες οι μετρήσεις που εμφανίζονται με αριθμητικά δεδομένα σε ένα σεν λογιστικών καταστάσεων μπορούν, με τις κατάλληλες αριθμητικές πράξεις, να αποκαλύψουν κάποιες χρήσιμες και ενδιαφέρουσες ποσοτικές σχέσεις, εκφρασμένες και αυτές με αριθμούς. Οι κυριότερες μορφές ποσοτικών σχέσεων είναι οι εξής:

- **Συγκριτικές Καταστάσεις σε απόλυτα μεγέθη**
- **Αριθμοδείκτες (συσχετισμός επιλεγμένων μεγεθών)**
- **Καταστάσεις Κοινού Μεγέθους (συνολικός συσχετισμός μεγεθών)**
- **Διαχρονικές Τάσεις Μεγεθών**

Οι *Αριθμοδείκτες* είναι μεταξύ των πλέον γνωστών και ευρέως χρησιμοποιούμενων μέσων στην χρηματοοικονομική ανάλυση μέσω των λογιστικών καταστάσεων. Για να είναι χρήσιμος ένας αριθμοδείκτης θα πρέπει να εκφράζει μια σχέση με νόημα (π.χ. σχέση μεταξύ των κυκλοφορούντων στοιχείων μιας επιχείρησης και των βραχυπροθέσμων υποχρεώσεών της).

Οι αριθμοδείκτες παρέχουν σαφείς ενδείξεις και συμπτώματα υποβοσκουσών καταστάσεων, οι οποίες δεν έχουν γίνει ακόμα ορατές και οι οποίες ενδεχομένως να κρύβουν κινδύνους για την μελλοντική πορεία της επιχείρησης. Οι ενδείξεις και τα

συμπτώματα αυτά, κατάλληλα ερμηνευμένα, μπορούν να αποκαλύψουν τις περιοχές εκείνες όπου πρέπει να εστιάσουμε την προσοχή μας.

Αυτό είναι ιδιαίτερα χρήσιμο και στην Διοίκηση της επιχείρησης που δεν έχει τον χρόνο για αναλυτική άμεση επαφή με τα επιμέρους τμήματα της δραστηριότητάς της. Οι αριθμοδείκτες αντιμετωπίζονται σαν «προφήτες» του μέλλοντος και ως εκ τούτου, ο αναλυτής θα πρέπει να προσδιορίσει τους παράγοντες που τους επηρεάζουν. Σε τελική ανάλυση, η χρησιμότητα των αριθμοδεικτών εξαρτάται από την σωστή ερμηνεία τους.

Η ευρεία διάδοση των αριθμοδεικτών οφείλεται σε μια σειρά από πλεονεκτήματα που απορρέουν από την χρήση τους:

1. **Γρήγορη Διάγνωση:** οι αριθμοδείκτες συμπυκνώνουν έναν μεγάλο όγκο στοιχείων σε έναν αριθμό.
2. **Συγκριτικά Πρότυπα:** οι αριθμοδείκτες αποκαλύπτουν πολλά όταν συγκρίνονται (α) με κάποια πρότυπα του κλάδου, (β) με δείκτες προηγούμενων περιόδων της ίδιας μονάδας και (γ) με τους δείκτες του ηγέτη ή με του μέσου όρου του κλάδου.
3. **Εξαλείφονται οι διαφορές στα μεγέθη.**

## **4.2 Ανάλυση των βασικών οικονομικών μεγεθών**

Παρακάτω παρουσιάζεται η ανάλυση της οικονομικής πορείας της επιχείρησης σε βάθος 4 ετών, μέσα από τις μεταβολές των παρακάτω βασικών οικονομικών μεγεθών:

- I. Κύκλος εργασιών
- II. Επενδύσεις (πάγια)
- III. Κερδοφορία (καθαρά κέρδη προ φόρων)

- IV. Υποχρεώσεις (μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις)
- V. Απασχόληση (προσωπικό)

#### **4.2.1 Κύκλος εργασιών**

Παρακάτω παρουσιάζεται η ανάλυση της οικονομικής πορείας της επιχείρησης για τα έτη 2009, 2008, 2007 και 2006, μέσα από τις μεταβολές του κύκλου εργασιών.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 4.1: ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ**

<b>ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (χιλ. €)</b>			
<b>2009</b>	<b>2008</b>	<b>2007</b>	<b>2006</b>
<b>111.216 €</b>	<b>108.703 €</b>	<b>93.110 €</b>	<b>82.583 €</b>

Πηγή: ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ ΑΒΕΕ

Σε γενικές γραμμές παρατηρούμε ότι ο κύκλος εργασιών από το 2006 έως 2009 παρουσίασε μία σταδιακή αύξηση. Πιο συγκεκριμένα το 2006 ο κύκλος εργασιών έφτασε τις 82.583 χιλ. €, το 2007 τις 93.110 χιλ. €, το 2008 έφτασε τις 108.703 χιλ. € και το 2009 τις 111.216 χιλ. €.



**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.1: ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ**

Σύμφωνα με το διάγραμμα, η σταδιακή αύξηση του κύκλου εργασιών είναι εμφανής. Πιο συγκεκριμένα η ποσοστιαία αύξηση των πωλήσεων σε σχέση με το 2006 είναι η ακόλουθη:

- 2007 αύξηση 13%
- 2008 αύξηση 32%
- 2009 αύξηση 35%



**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.2: ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ**

#### **4.2.2 Επενδύσεις**

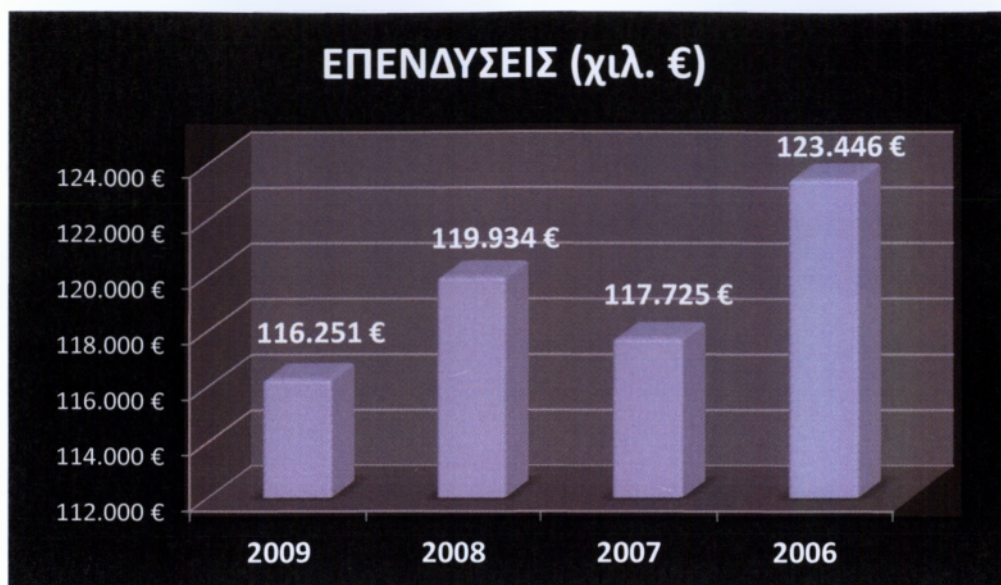
Παρακάτω παρουσιάζεται η ανάλυση της οικονομικής πορείας της επιχείρησης για τα έτη 2009, 2008, 2007 και 2006, μέσα από τις μεταβολές των επενδύσεων (παγίων, κλπ).

**ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2: ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ**

<b>ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ (χιλ. €)</b>			
<b>2009</b>	<b>2008</b>	<b>2007</b>	<b>2006</b>
<b>116.251 €</b>	<b>119.934 €</b>	<b>117.725 €</b>	<b>123.446 €</b>

Πηγή: ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ ΑΒΕΕ

Παρατηρούμε πως οι επενδύσεις το 2006 ήταν αρκετά πιο υψηλές σε σχέση με τα υπόλοιπα 3 έτη. Πιο συγκεκριμένα, το 2006 οι επενδύσεις άγγιξαν τις 123.446 χιλ. €, το 2007 τις 117.725 χιλ. €, το 2008 αυξήθηκαν και άγγιξαν τις 119.934 χιλ. € και το 2009 τις 116.251 χιλ. €.



**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.2: ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ**

Σύμφωνα με το διάγραμμα, παρατηρούμε υπάρχει μείωση στις επενδύσεις από το 2006 έως το 2009, με μία μικρή αύξηση το 2008. Πιο συγκεκριμένα η ποσοστιαία πορεία των επενδύσεων σε σχέση με το 2006 είναι η ακόλουθη:

- 2007 μείωση 5%
- 2008 μείωση 3%
- 2009 μείωση 6%





**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.4: ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ**

### 4.2.3 Κερδοφορία

Παρακάτω παρουσιάζεται η ανάλυση της οικονομικής πορείας της επιχείρησης για τα έτη 2009, 2008, 2007 και 2006, μέσα από τις μεταβολές της κερδοφορίας (καθαρά κέρδη προ φόρων).

**ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3: ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑ**

<b>ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑ (καθαρά κέρδη προ φόρων σε χιλ. €)</b>			
<b>2009</b>	<b>2008</b>	<b>2007</b>	<b>2006</b>
<b>1.356 €</b>	<b>1.206 €</b>	<b>3.123 €</b>	<b>2.129 €</b>

Πηγή: ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ ΑΒΕΕ

Παρατηρούμε ότι το 2006 τα καθαρά κέρδη ανήλθαν στις 2.129 χιλ. €, και το 2007 αυξήθηκαν στις 3.123 χιλ. €. Από το 2008 και μετά παρατηρείται μία σημαντική μείωση στα κέρδη. Το 2008 ανήλθαν στις 1.206 χιλ. και το 2009 στις 1.356 χιλ. €.

## ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑ (καθαρά κέρδη προ φόρων σε χιλ. €)



**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.3: ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑΣ**

Σύμφωνα με το διάγραμμα, η πορεία των καθαρών κερδών προ φόρων της επιχείρησης παρουσιάζει σημαντική αύξηση από το 2006 στο 2007, όμως στα δύο τελευταία έτη αρχίζει η καθοδική πορεία τους. Πιο συγκεκριμένα, η ποσοστιαία πορεία των κερδών σε σχέση με το 2006 είναι η ακόλουθη:

- 2007 αύξηση 47%
- 2008 μείωση 43%
- 2009 μείωση 36%



**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.6: ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑΣ**

#### 4.2.4 Υποχρεώσεις

Παρακάτω παρουσιάζεται η ανάλυση της οικονομικής πορείας της επιχείρησης για τα έτη 2009, 2008, 2007 και 2006, μέσα από τις μεταβολές των υποχρεώσεων.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 4.4: ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ**

<b>ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ (χιλ. €)</b>			
<b>2009</b>	<b>2008</b>	<b>2007</b>	<b>2006</b>
<b>111.817 €</b>	<b>120.030 €</b>	<b>120.065 €</b>	<b>118.447 €</b>

Πηγή: ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ ΑΒΕΕ

Παρατηρούμε πως οι υποχρεώσεις από το 2006 έως το 2008 ήταν περίπου στα ίδια επίπεδα σε σχέση με το 2009 που μειώθηκαν αρκετά. Πιο συγκεκριμένα, το 2006 οι υποχρεώσεις έφτασαν τις 118.447 χιλ. €, το 2007 τις 120.056 χιλ. €, το 2008 έφτασαν τις 120.030 χιλ. € και το 2009 τις 111.817 χιλ. €.



**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.4: ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ**

Σύμφωνα με το διάγραμμα, η πορεία των υποχρεώσεων της επιχείρησης δεν παρουσιάζει σημαντική αλλαγή από το 2006 στο 2008, όμως το 2009 παρουσιάζουν μείωση. Πιο συγκεκριμένα, η ποσοστιαία πορεία των υποχρεώσεων σε σχέση με το 2006 είναι η ακόλουθη:

- 2007 αύξηση 1%
- 2008 αύξηση 1%
- 2009 μείωση 6%



**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.8: ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ**

#### **4.2.4.1 Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις**

Παρακάτω παρουσιάζεται η ανάλυση της οικονομικής πορείας της επιχείρησης για τα έτη 2009, 2008, 2007 και 2006, μέσα από τις μεταβολές των μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5: ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ**

<b>ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ (χιλ. €)</b>			
<b>2009</b>	<b>2008</b>	<b>2007</b>	<b>2006</b>
<b>43.926 €</b>	<b>52.104 €</b>	<b>53.044 €</b>	<b>61.717 €</b>

Πηγή: ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ ΑΒΕΕ

Παρατηρούμε πως οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις παρουσιάζουν μία μικρή μείωση από το ένα έτος στο άλλο. Πιο συγκεκριμένα, το 2006 οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις έφτασαν τις 61.717 χιλ. €, το 2007 τις 53.044 χιλ. €, το 2008 έφτασαν τις 52.104 χιλ. € και το 2009 τις 43.926 χιλ. €.



**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.5: ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ  
ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ**

Σύμφωνα με το διάγραμμα, η πορεία των μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων της επιχείρησης παρουσιάζει σταδιακή μείωση. Πιο συγκεκριμένα, η ποσοστιαία πορεία των μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων σε σχέση με το 2006 είναι η ακόλουθη:

- 2007 μείωση 14%
- 2008 μείωση 16%
- 2009 μείωση 29%



**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.10: ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΩΝ  
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ**

#### **4.2.4.2 Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις**

Παρακάτω παρουσιάζεται η ανάλυση της οικονομικής πορείας της επιχείρησης για τα έτη 2009, 2008, 2007 και 2006, μέσα από τις μεταβολές των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 4.6: ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ**

<b>ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ (χιλ. €)</b>			
<b>2009</b>	<b>2008</b>	<b>2007</b>	<b>2006</b>
<b>67.890 €</b>	<b>67.926 €</b>	<b>67.021 €</b>	<b>56.730 €</b>

Πηγή: ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ ΑΒΕΕ

Παρατηρούμε πως οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις από το 2006 προς τα επόμενα έτη παρουσίασαν σημαντική αύξηση. Παρόλα αυτά, τα επόμενα 3 έτη οι υποχρεώσεις κυμάνθηκαν στα ίδια επίπεδα. Πιο συγκεκριμένα, το 2006 οι βραχυπρόθεσμες

υποχρεώσεις έφτασαν τις 56.730 χιλ. €, το 2007 τις 67.021 χιλ. €, το 2008 έφτασαν τις 67.926 χιλ. € και το 2009 τις 67.890 χιλ. €.



**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.6: ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ**

Σύμφωνα με το διάγραμμα, η πορεία των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων της επιχείρησης παρουσιάζει αύξηση. Πιο συγκεκριμένα, η ποσοστιαία πορεία των μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων σε σχέση με το 2006 είναι η ακόλουθη:

- 2007 αύξηση 18%
- 2008 αύξηση 20%
- 2009 αύξηση 20%





**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.12: ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ**

#### 4.2.5 Απασχόληση

Παρακάτω παρουσιάζονται οι μεταβολές της απασχόλησης για τα έτη 2009, 2008, 2007 και 2006.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 4.7: ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ**

<b>ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (αριθμός προσωπικού)</b>			
<b>2009</b>	<b>2008</b>	<b>2007</b>	<b>2006</b>
<b>847 άτομα</b>	<b>884 άτομα</b>	<b>866 άτομα</b>	<b>897 άτομα</b>

Πηγή: ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ ΑΒΕΕ

Παρατηρούμε ότι ο αριθμός προσωπικού παρουσιάζει μείωση από το ένα έτος στο άλλο. Με μία μόνο μικρή αύξηση το 2008. Πιο συγκεκριμένα, το 2006 το προσωπικό έφτασε τα 897 άτομα, το 2007 τα 866 άτομα, το 2008 τα 884 άτομα και το 2009 έφτασε τα 847 άτομα.

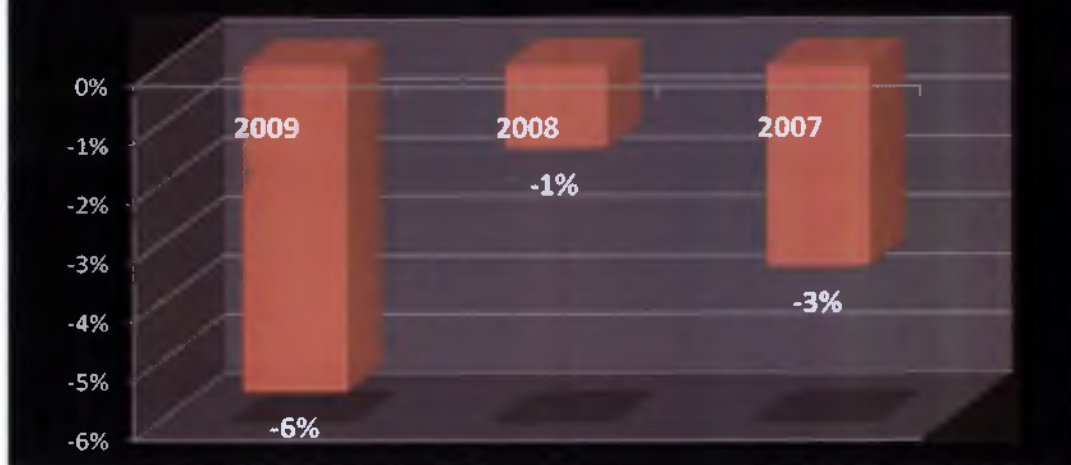


**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.7: ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ**

Σύμφωνα με το διάγραμμα, η ποσοστιαία μεταβολή του προσωπικού με βάση το 2006 είναι η ακόλουθη:

- 2007 μείωση 3%
- 2008 μείωση 1%
- 2009 μείωση 6%

## ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (μεταβολή με βάση το 2006)



ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.14: ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

### 4.3 Ανάλυση των βασικών δεικτών

Παρακάτω παρουσιάζεται η ανάλυση της οικονομικής πορείας της επιχείρησης σε βάθος 4 ετών, μέσα από την χρήση των παρακάτω αριθμοδεικτών:

- I. Ρευστότητας
- II. Αποδοτικότητα
- III. Δραστηριότητα
- IV. Βιωσιμότητα
- V. Επενδυτικοί

### 4.3.1 Αριθμοδείκτες ρευστότητας

Οι αριθμοδείκτες ρευστότητας χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό τόσο της βραχυχρόνιας οικονομικής θέσεως της επιχείρησης όσο και της ικανότητάς της να ανταποκριθεί στις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις της.

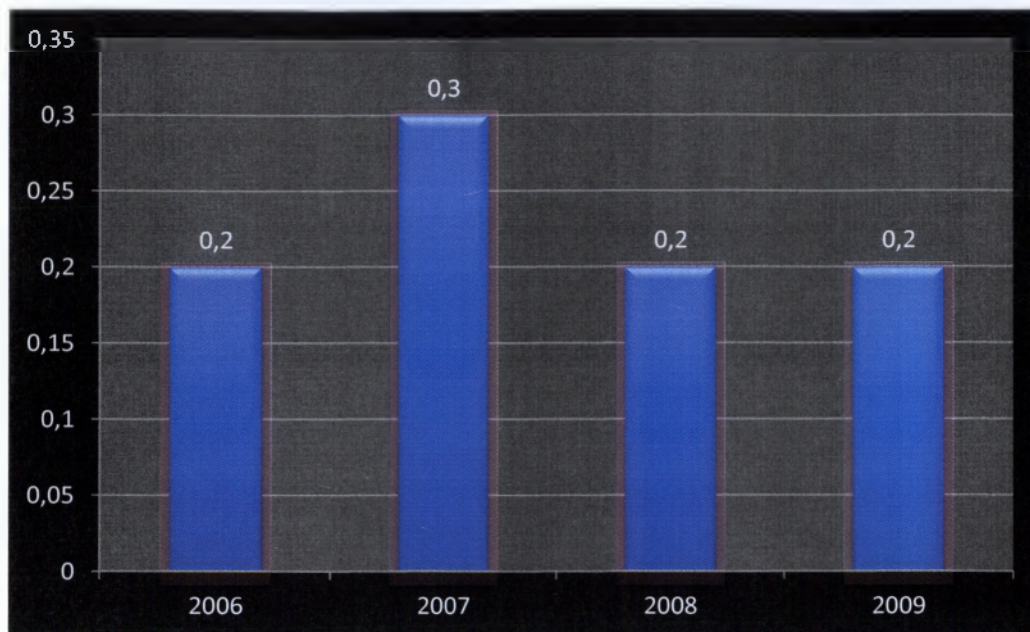
#### 4.3.1.1 Αριθμοδείκτης γενικής ρευστότητας

Ο αριθμοδείκτης αυτός μας δείχνει κατά πόσο η επιχείρηση αντεπεξέρχεται στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της, χρησιμοποιώντας τα στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού.

$$\text{Αριθμοδείκτης Γενικής Ρευστότητας} = \frac{\text{Αποθέματα} + \text{Απαιτήσεις} + \text{Διαθέσιμα}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}$$

<b>ΑΡ. ΓΕΝΙΚΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ 2006</b>	<b>=</b>	<b><math>\frac{11.905}{67.889}</math></b>	<b>=</b>	<b>0,2</b>
<b>ΑΡ. ΓΕΝΙΚΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ 2007</b>	<b>=</b>	<b><math>\frac{22.003}{67.927}</math></b>	<b>=</b>	<b>0,3</b>
<b>ΑΡ. ΓΕΝΙΚΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ 2008</b>	<b>=</b>	<b><math>\frac{56.169}{246.799}</math></b>	<b>=</b>	<b>0,2</b>
<b>ΑΡ. ΓΕΝΙΚΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ 2009</b>	<b>=</b>	<b><math>\frac{48.710}{245.427}</math></b>	<b>=</b>	<b>0,2</b>

Από τους υπολογισμούς προκύπτει το ακόλουθο διάγραμμα.



**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.15: ΕΞΕΛΙΞΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ**

*Ο δείκτης αυτός υποδηλώνει την ικανότητα της επιχείρησης να καλύπτει τις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις της χρησιμοποιώντας τα στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού. Η τιμή του δείκτη είναι εξαιρετικά χαμηλή και δείχνει ότι ο όμιλος αδυνατεί να καλύψει τις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις του. Αυτό σημαίνει ότι ο όμιλος αντιμετωπίζει ή σύντομα θα αντιμετωπίσει έντονο πρόβλημα ρευστότητας.*

*Ο Αριθμοδείκτης Γενικής Ρευστότητας παρουσιάζει σταθερή πορεία καθ' όλη την διάρκεια της τετραετίας, με τιμή γύρω στο 0,2. Η τιμή αυτή του αριθμοδείκτη παρέχει ένδειξη υπάρξεως μεγαλύτερου βαθμού κινδύνου, όσον αφορά την δυνατότητα της επιχείρησης να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει μια κάποια ανεπιθύμητη εξέλιξη στη ροή των κεφαλαίων κινήσεως. Εντούτοις, η τιμή του αριθμοδείκτη μπορεί να δείχνει ότι η διοίκηση της Εταιρίας κάνει πιο εντατική χρήση των κυκλοφορικών της στοιχείων, δηλαδή διατηρεί τα ρευστά της διαθέσιμα στο ελάχιστο δυνατό επίπεδο ή το γύρισμα των αποθεμάτων και η είσπραξη των απαιτήσεων γίνεται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Άλλωστε, η σταθερή τιμή του δείκτη υποδηλώνει ανάλογη αύξηση τόσο των κυκλοφορούντων στοιχείων της Εταιρίας, όσο και των βραχυπροθέσμων υποχρεώσεών της.*

### 4.3.2 Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας

Με τους αριθμοδείκτες αποδοτικότητας μετράται η αποδοτικότητα της επιχείρησης, η δυναμικότητα των κερδών της και η ικανότητα της διοικήσεώς της. Με άλλα λόγια οι αριθμοδείκτες αποδοτικότητας μετρούν τον βαθμό επιτυχίας ή αποτυχίας της επιχείρησης σε δεδομένη χρονική περίοδο.

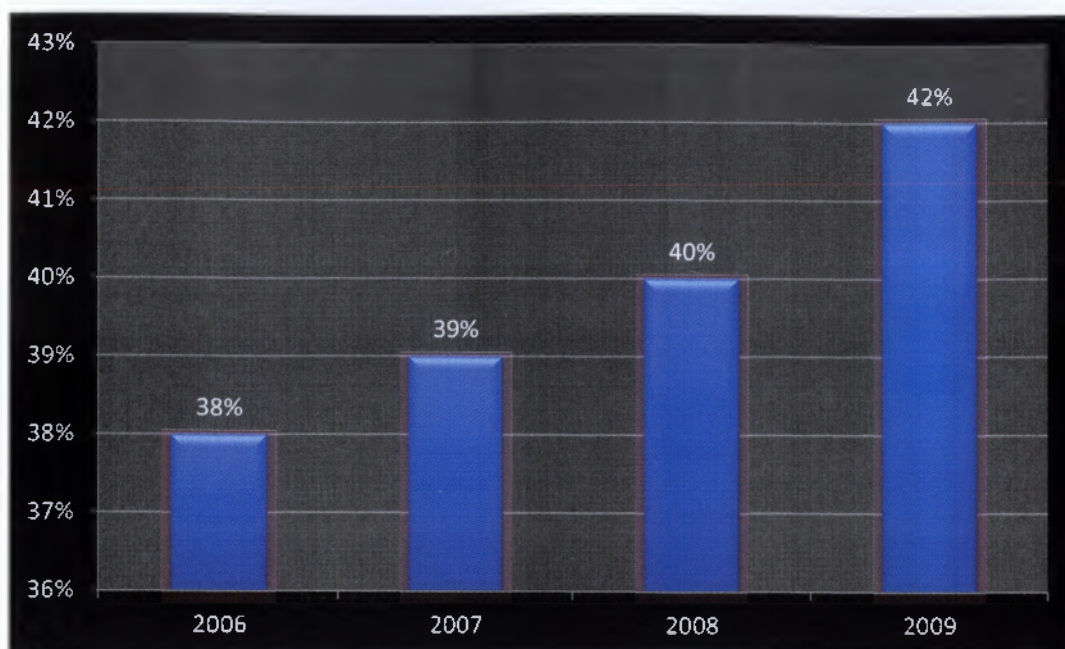
Παρακάτω παρουσιάζεται η ανάλυση της πορείας της επιχείρησης μέσα από την χρήση των παρακάτω βασικών δεικτών αποδοτικότητας:

#### 4.3.2.1 Αριθμοδείκτης μικτού κέρδους

Ο αριθμοδείκτης Περιθωρίου Μικτού Κέρδους μας δείχνει τι ποσοστό των εσόδων των πωλήσεων μένει στην επιχείρηση ως μικτό κέρδος.

<b>ΑΡ. ΜΙΚΤΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ 2006</b>	<b>=</b>	$\frac{33.100,0}{88.035,0}$	<b>=</b>	<b>38%</b>
<b>ΑΡ. ΜΙΚΤΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ 2007</b>	<b>=</b>	$\frac{38.793,0}{98.242,0}$	<b>=</b>	<b>39%</b>
<b>ΑΡ. ΜΙΚΤΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ 2008</b>	<b>=</b>	$\frac{43.663,0}{108.703,0}$	<b>=</b>	<b>40%</b>
<b>ΑΡ. ΜΙΚΤΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ 2009</b>	<b>=</b>	$\frac{46.715,0}{111.216,0}$	<b>=</b>	<b>42%</b>

Από τους υπολογισμούς προκύπτει το ακόλουθο διάγραμμα.



**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.16: ΕΞΕΛΙΞΗ ΜΙΚΤΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ**

*Όπως βλέπουμε, το περιθώριο Μικτού Κέρδους αυξάνεται όλη την τετραετία 2006 – 2009 με σταθερό ρυθμό 1% περίπου ανά έτος. Συγκεκριμένα, το 2006 ήταν 38% και το 2009 έφτασε στο 42%. Η αύξηση αυτή στην τιμή του δείκτη είναι θετικό σημάδι, διότι η ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ είναι σε θέση να αντιμετωπίσει χωρίς δυσκολία μια αύξηση στο κόστος των πωλούμενων προϊόντων της.*

#### **4.3.2.2 Αριθμοδείκτης καθαρού κέρδους**

Ο αριθμοδείκτης καθαρού περιθωρίου δείχνει το ποσοστό του καθαρού κέρδους που επιτυγχάνει μια επιχείρηση από τις πωλήσεις της, δηλαδή δείχνει το κέρδος από τις λειτουργικές της δραστηριότητες. Με άλλα λόγια ο αριθμοδείκτης αυτός δείχνει το ποσοστό κέρδους που μένει στην επιχείρηση μετά την αφαίρεση από τις καθαρές πωλήσεις του κόστους πωληθέντων και των λοιπών εξόδων.

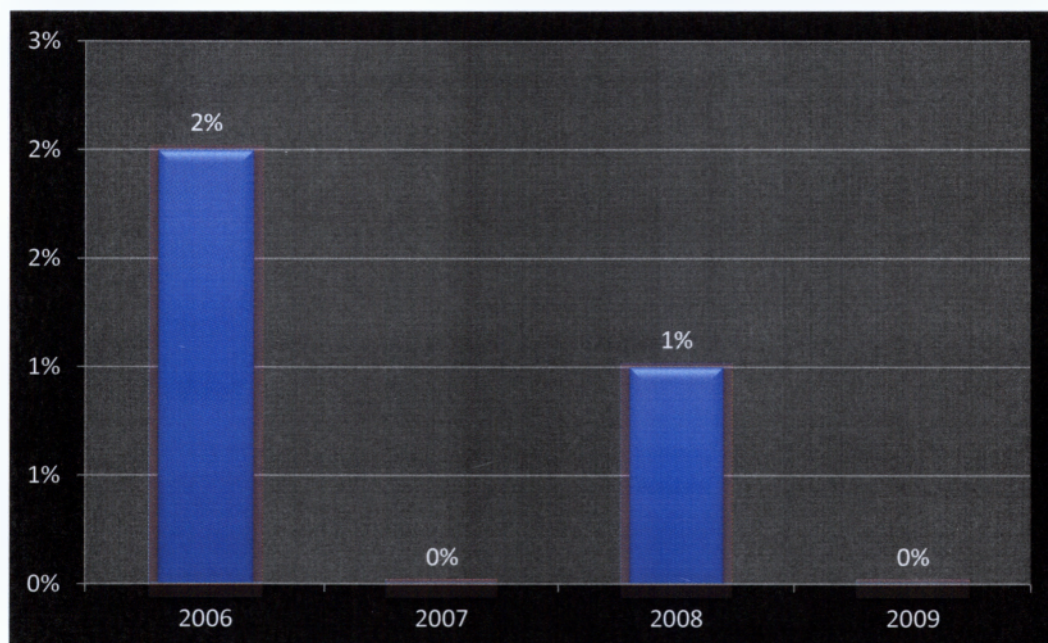
Ο αριθμοδείκτης καθαρού κέρδους βρίσκεται αν διαιρέσουμε τα καθαρά λειτουργικά κέρδη μιας περιόδου με το σύνολο των καθαρών πωλήσεων της ίδιας περιόδου.

Αριθμοδείκτης καθαρού περιθωρίου

$$\text{ή καθαρού κέρδους} = 100 \times \frac{\text{Καθαρά κέρδη εκμετάλλευσης}}{\text{Καθαρές πωλήσεις}}$$

<b>ΑΡ. ΚΑΘΑΡΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ 2006</b>	<b>=</b>	$\frac{1.562,0}{88.035,0}$	<b>=</b>	<b>2%</b>
<b>ΑΡ. ΚΑΘΑΡΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ 2007</b>	<b>=</b>	$\frac{340,0}{98.242,0}$	<b>=</b>	<b>0%</b>
<b>ΑΡ. ΚΑΘΑΡΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ 2008</b>	<b>=</b>	$\frac{1.402,0}{108.703,0}$	<b>=</b>	<b>1%</b>
<b>ΑΡ. ΚΑΘΑΡΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ 2009</b>	<b>=</b>	$\frac{239,0}{111.216,0}$	<b>=</b>	<b>0%</b>

Από τους υπολογισμούς προκύπτει το ακόλουθο διάγραμμα.



**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.17: ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΘΑΡΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ**



Από τους παραπάνω υπολογισμούς φαίνεται ότι η κερδοφορία της ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ είναι πάρα πολύ χαμηλή έως μηδενική. Ενδεικτικό της άσχημης εικόνας είναι ότι η υψηλότερη κερδοφορία είναι μόλις 2% το 2006 και η χαμηλότερη 0%, το 2007 και 2009. Αυτό σημαίνει ότι η Εταιρία ακροβατεί στα όρια των ζημιών, οι οποίες είναι πολύ πιθανόν να εμφανιστούν στην επόμενη χρήση.

Από την σύγκριση με τον δείκτη μικτού κέρδους, παρατηρούμε ότι, ενώ το περιθώριο μικτού κέρδους αυξάνεται, το καθαρό κέρδος μένει σταθερό ή μειώνεται. Η αντίστροφη αυτή πορεία μαρτυρά ότι η Εταιρία έχει υψηλά λειτουργικά έξοδα, τα οποία αδυνατεί να περιορίσει, με συνέπεια τον μηδενισμό του κέρδους της.

#### **4.3.2.3 Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας απασχολούμενων κεφαλαίων**

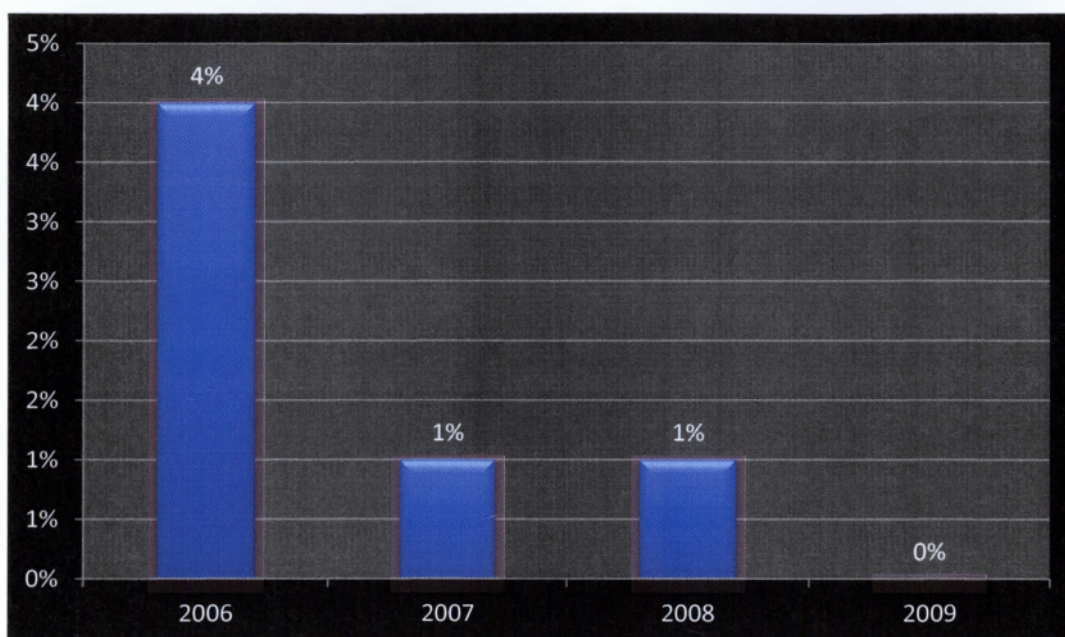
Ο αριθμοδείκτης αυτός μετρά την κερδοφόρα δυναμικότητα του συνόλου των απασχολούμενων στην επιχείρηση κεφαλαίων ( ιδίων + ξένων ) και μπορεί να υπολογιστεί είτε για το σύνολο μιας επιχείρησης είτε για τα τμήματα αυτής.

##### **Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας**

$$\text{απασχολουμένων κεφαλαίων} = 100 \times \frac{\text{Καθαρά κέρδη εκμεταλλ+ χρημ.έξοδα}}{\text{Συνολικά απασχολούμενα κεφάλαια}}$$

<b>ΑΡ. ΑΠΟΔ. ΑΠΑΣΧ. ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ 2006</b>	<b>=</b>	<b><math>\frac{1.562,0}{42.323,0}</math></b>	<b>=</b>	<b>4%</b>
<b>ΑΡ. ΑΠΟΔ. ΑΠΑΣΧ. ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ 2007</b>	<b>=</b>	<b><math>\frac{340,0}{34.888,0}</math></b>	<b>=</b>	<b>1%</b>
<b>ΑΡ. ΑΠΟΔ. ΑΠΑΣΧ. ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ 2008</b>	<b>=</b>	<b><math>\frac{1.402,0}{187.424,0}</math></b>	<b>=</b>	<b>1%</b>
<b>ΑΡ. ΑΠΟΔ. ΑΠΑΣΧ. ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ 2009</b>	<b>=</b>	<b><math>\frac{239,0}{178.169,0}</math></b>	<b>=</b>	<b>0%</b>

Από τους υπολογισμούς προκύπτει το ακόλουθο διάγραμμα.



**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.18: ΕΞΕΛΙΞΗ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ  
ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ**

Όπως προκύπτει από τους σχετικούς υπολογισμούς η Αποδοτικότητα των Συνολικών Κεφαλαίων της Εταιρίας παρουσιάζει αρκετά χαμηλή τιμή, η οποία κυμαίνεται κατά μέσο όρο στο 2%. Η τιμή αυτή παρέχει την ένδειξη ότι η Διοίκηση του Ομίλου αποτυγχάνει να χρησιμοποιήσει με επιτυχία τα Ίδια και τα Ξένα Κεφάλαια της και να αναδείξει την ικανότητά της στην επίτευξη κερδών. Επιπλέον, η χαμηλή αυτή τιμή του δείκτη υπονοεί ότι η Εταιρία ανταπεξέρχεται με δυσκολία στη σημερινή περίοδο κρίσεως.

### **4.3.3 Αριθμοδείκτες δραστηριότητας**

Οι αριθμοδείκτες δραστηριότητας χρησιμοποιούνται προκειμένου να μετρηθεί ο βαθμός αποτελεσματικότητας της επιχείρησης στη χρησιμοποίηση των περιουσιακών της στοιχείων, κατά πόσο δηλαδή γίνεται ικανοποιητική ή όχι χρησιμοποίησή τους.

Παρακάτω παρουσιάζεται η ανάλυση της πορείας της επιχείρησης μέσα από την χρήση των παρακάτω βασικών δεικτών δραστηριότητας:

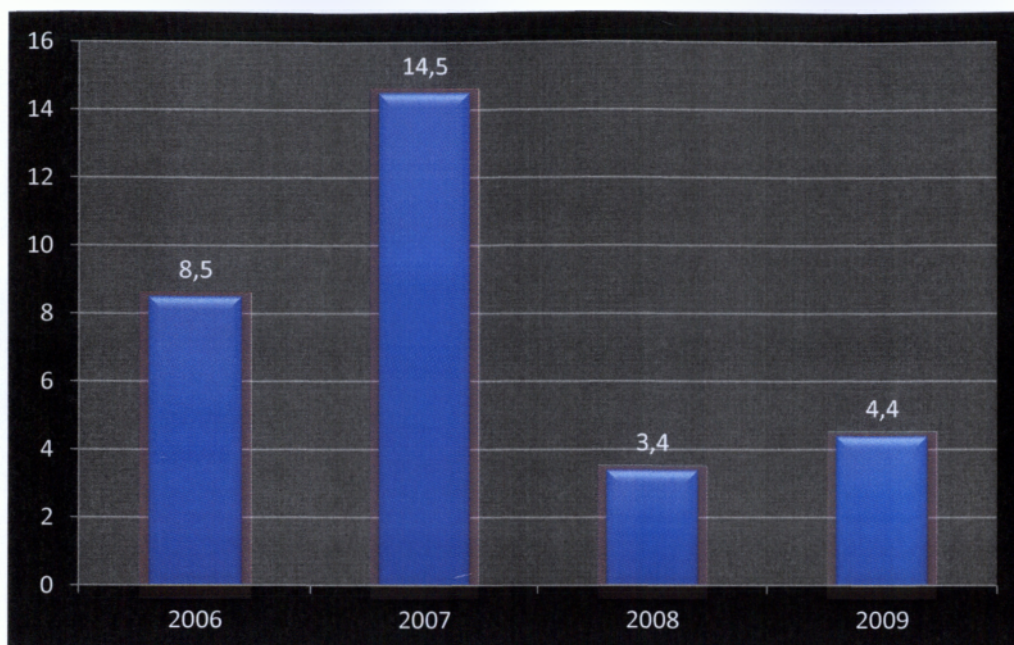
#### 4.3.3.1 Αριθμοδείκτης ταχύτητας εισπράξεως απαιτήσεων

Ο Αριθμοδείκτης ταχύτητας εισπράξης απαιτήσεων δείχνει πόσες φορές κατά μέσο όρο εισπράττονται κατά τη διάρκεια της χρήσεως οι απαιτήσεις της επιχείρησης. Ο Αριθμοδείκτης αυτός βρίσκεται αν διαιρέσουμε την αξία των πιστωτικών πωλήσεων της επιχείρησης με το μέσο όρο των απαιτήσεών της.

$$\text{Αριθμοδείκτης ταχύτητας εισπράξεως απαιτήσεων} = \frac{\text{Καθαρές πωλήσεις}}{\text{Μέσος όρος απαιτήσεων}}$$

<b>ΑΡ. ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ 2006</b>	$= \frac{88.035,0}{10.375,0}$	<b>8,5</b>
<b>ΑΡ. ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ 2007</b>	$= \frac{98.242,0}{6.753,0}$	<b>14,5</b>
<b>ΑΡ. ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ 2008</b>	$= \frac{108.703,0}{31.776,0}$	<b>3,4</b>
<b>ΑΡ. ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ 2009</b>	$= \frac{111.216,0}{25.186,0}$	<b>4,4</b>

Από τους υπολογισμούς προκύπτει το ακόλουθο διάγραμμα.



**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.19: ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ**

Όπως μπορούμε να δούμε από τους παραπάνω υπολογισμούς, η ταχύτητα είσπραξης απαιτήσεων υποχωρεί απότομα το 2008 και παραμένει σε χαμηλά επίπεδα και το 2009. Ειδικότερα, ενώ η ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ το 2007 εισέπραττε τις απαιτήσεις της 14,5 φορές τον χρόνο, το 2008 έπεσε σε μόλις 3,4 φορές και το 2009 στις 4,4 φορές ετησίως. Η αύξηση του χρόνου είσπραξης παρέχει ένδειξη προοδευτικών δυσκολιών στην είσπραξη των απαιτήσεων. Επί πλέον, η μικρή ταχύτητα στην είσπραξη των απαιτήσεων σημαίνει μεγαλύτερη πιθανότητα ζημιών από επισφαλείς πελάτες, ιδίως στη σημερινή περίοδο οικονομικής κρίσεως.

#### **4.3.3.2 Αριθμοδείκτης ταχύτητας εξοφλήσεως βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων**

Ο αριθμοδείκτης ταχύτητας εξοφλήσεως βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων βρίσκεται αν διαιρέσουμε το σύνολο των αγορών της χρήσεως με το μέσο ύψος των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων μιας επιχείρησης προς τους προμηθευτές της, με την προϋπόθεση ότι όλες οι αγορές γίνονται με πίστωση.

Αριθμοδείκτης ταχύτητας εξόφλησης βραχυπρ. υποχρεώσεων =  $\frac{\text{Αγορές}}{\text{Μέσο ύψος βραχ. υποχρεώσεων}}$

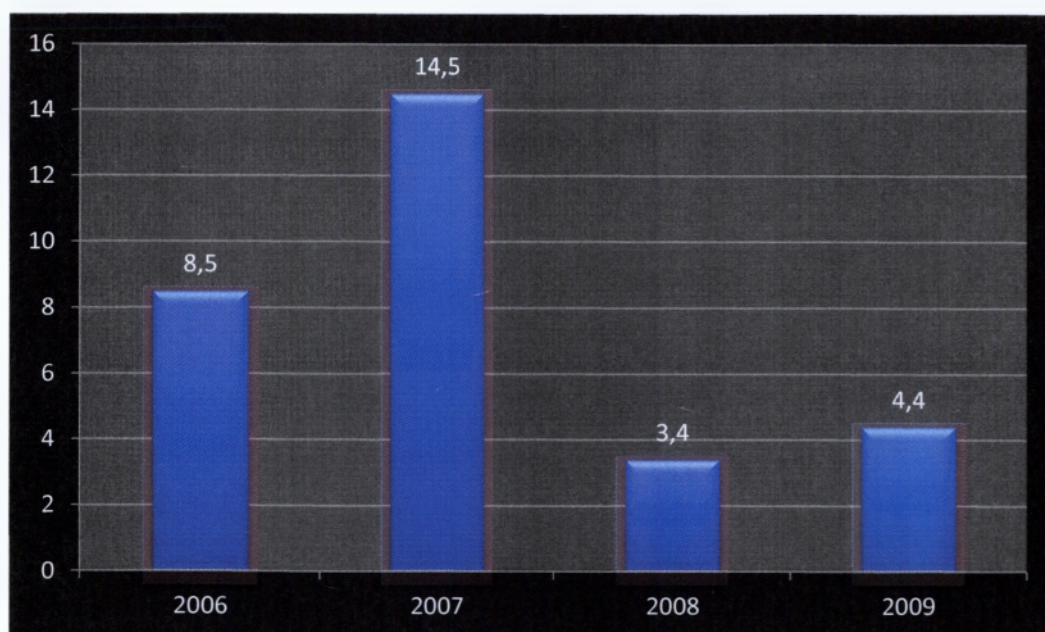
**ΑΡ. ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ ΕΞΟΦΛΗΣΗΣ ΒΡΑΧ ΥΠΟΧΡ 2006** =  $\frac{54.935,0}{67.889,0}$  = **0,8**

**ΑΡ. ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ ΕΞΟΦΛΗΣΗΣ ΒΡΑΧ ΥΠΟΧΡ 2007** =  $\frac{59.449,0}{67.927,0}$  = **0,9**

**ΑΡ. ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ ΕΞΟΦΛΗΣΗΣ ΒΡΑΧ ΥΠΟΧΡ 2008** =  $\frac{54.151,0}{246.799,0}$  = **0,2**

**ΑΡ. ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ ΕΞΟΦΛΗΣΗΣ ΒΡΑΧ ΥΠΟΧΡ 2009** =  $\frac{50.878,0}{245.427,0}$  = **0,2**

Από τους υπολογισμούς προκύπτει το ακόλουθο διάγραμμα.



**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.20: ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ ΕΞΟΦΛΗΣΗΣ ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ**

Σύμφωνα και με τους παραπάνω υπολογισμούς, ο ρυθμός εξόφλησης των βραχυπροθέσμων υποχρεώσεων της ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ είναι εξαιρετικά χαμηλός. Το

2006, η ταχύτητα εξόφλησης ήταν 0,8 φορές τον χρόνο, το 2007 0,9 φορές, ενώ το 2008 και το 2009, μόλις 0,2 φορές ανά έτος. Η χαμηλή αυτή στον χρόνο εξόφλησης των υποχρεώσεων ενδεχομένως να σημαίνει ότι η Εταιρία δεν έχει καθόλου καλή ρευστότητα και άρα δεν μπορεί να εξοφλεί νωρίτερα τις υποχρεώσεις της. Αυτό μπορεί να προκαλέσει δυσαρέσκεια στους προμηθευτές της, προκαλώντας μια σειρά από προβλήματα για την διοίκηση της ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ.

#### **4.3.4 Αριθμοδείκτες βιωσιμότητας**

Η διαδικασία προσδιορισμού της οικονομικής καταστάσεως μιας επιχείρησης από μακροχρόνια σκοπιά περιλαμβάνει την ανάλυση της διαρθρώσεως των κεφαλαίων της. Λέγοντας διάρθρωση των κεφαλαίων μιας επιχείρησης εννοούμε τα διάφορα είδη και τις μορφές των κεφαλαίων που χρησιμοποιεί για τη χρηματοδότησή της.

Έτσι έχουμε τα μόνιμα (ίδια) κεφάλαια, ως και τις βραχυπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις της.

Με τους αριθμοδείκτες διαρθρώσεως κεφαλαίων και βιωσιμότητας εκτιμάται η μακροχρόνια ικανότητα της επιχείρησης να ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις της και ο βαθμός προστασίας που απολαμβάνουν οι πιστωτές της.

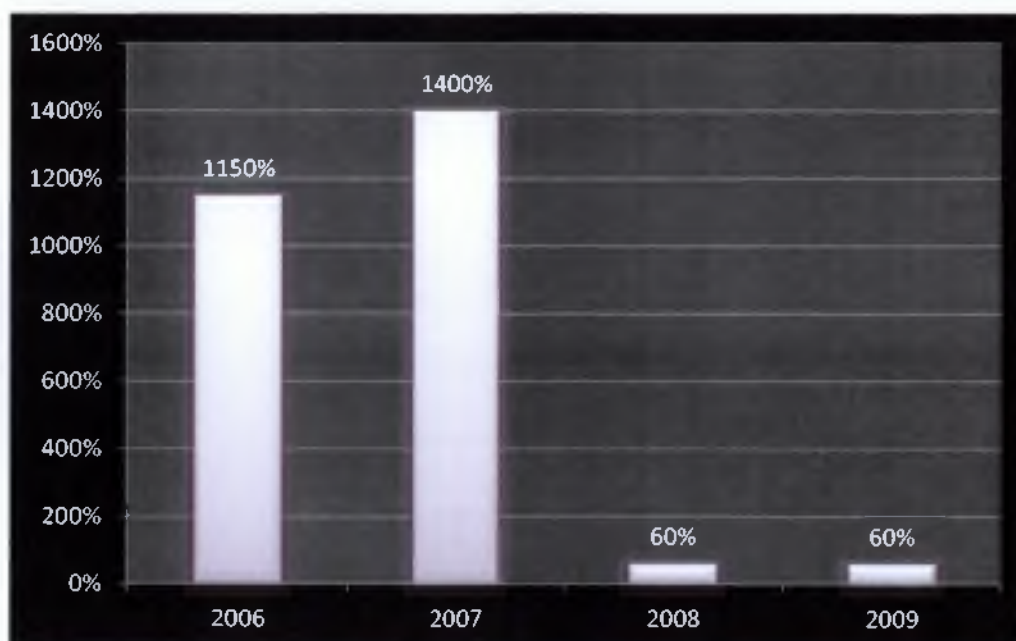
##### **4.3.4.1 Αριθμοδείκτης Ιδίων προς Ξένα Κεφάλαια**

Ο Δείκτης αυτός δίνει το ποσοστό, τη σχέση των Ιδίων Κεφαλαίων (μετοχικό κεφάλαιο και αποθεματικά) ως προς τα Ξένα Κεφάλαια (μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις). Ο αριθμοδείκτης αυτός δίδεται από την σχέση:

$$\text{Αριθμοδείκτης Ιδίων προς Ξένα Κεφάλαια} = 100 \times \frac{\text{Ίδια Κεφάλαια}}{\text{Ξένα Κεφάλαια}}$$

<b>ΑΡ. ΙΔΙΩΝ ΠΡΟΣ ΞΕΝΑ 2006</b>	$= \frac{50.377,0}{4.369,0} =$	<b>1150%</b>
<b>ΑΡ. ΙΔΙΩΝ ΠΡΟΣ ΞΕΝΑ 2007</b>	$= \frac{50.344,0}{3.608,0} =$	<b>1400%</b>
<b>ΑΡ. ΙΔΙΩΝ ΠΡΟΣ ΞΕΝΑ 2008</b>	$= \frac{67.393,0}{120.031,0} =$	<b>60%</b>
<b>ΑΡ. ΙΔΙΩΝ ΠΡΟΣ ΞΕΝΑ 2009</b>	$= \frac{66.353,0}{111.816,0} =$	<b>60%</b>

Από τους υπολογισμούς προκύπτει το ακόλουθο διάγραμμα.



**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.21: ΕΞΕΛΙΞΗ ΑΝΑΛΟΓΙΑΣ ΙΔΙΩΝ ΠΡΟΣ ΞΕΝΑ**

Όπως μπορούμε να δούμε, ο δείκτης Ίδια προς Ξένα έχει πάρα πολύ καλή τιμή τα έτη 2006 και 2007, όπου τα Ίδια Κεφάλαια υπερκαλύπτουν τα Ξένα κατά 11 και 14 φορές αντίστοιχα. Το 2008 και το 2009 όμως, η εικόνα αντιστρέφεται και τα Ίδια κεφάλαια, αναλογικά, είναι σχεδόν τα μισά των Ξένων. Η πτώση αυτή του δείκτη ήταν αποτέλεσμα της εκτόξευσης των υποχρεώσεων της ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ κατά 40 φορές περίπου σε σχέση με τα προηγούμενα έτη. Η τιμή του αριθμοδείκτη αντανακλά την μακροχρόνια χαμηλή ρευστότητα της Εταιρίας και παρέχει την ένδειξη για την ύπαρξη

πιέσεων για την εξόφληση και εξυπηρέτηση των υποχρεώσεών της. Επιπλέον, αποτελεί ένδειξη μιας πιο επικίνδυνης καταστάσεως, λόγω της πιθανότητας να προκύψουν μεγάλες ζημιές στην ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ, των οποίων το βάρος για την κάλυψη θα φέρουν τα ίδια κεφάλαια.

#### 4.3.4.2 Αριθμοδείκτης καλύψεως τόκων

Ο αριθμοδείκτης καλύψεως των τόκων που πρέπει να καταβάλει η επιχείρηση μέσα σε μία χρήση για τη χρησιμοποίηση των ξένων, κυρίως, μακροπρόθεσμων κεφαλαίων της, δείχνει πόσες φορές αυτοί οι τόκοι καλύπτονται από τα καθαρά κέρδη της.

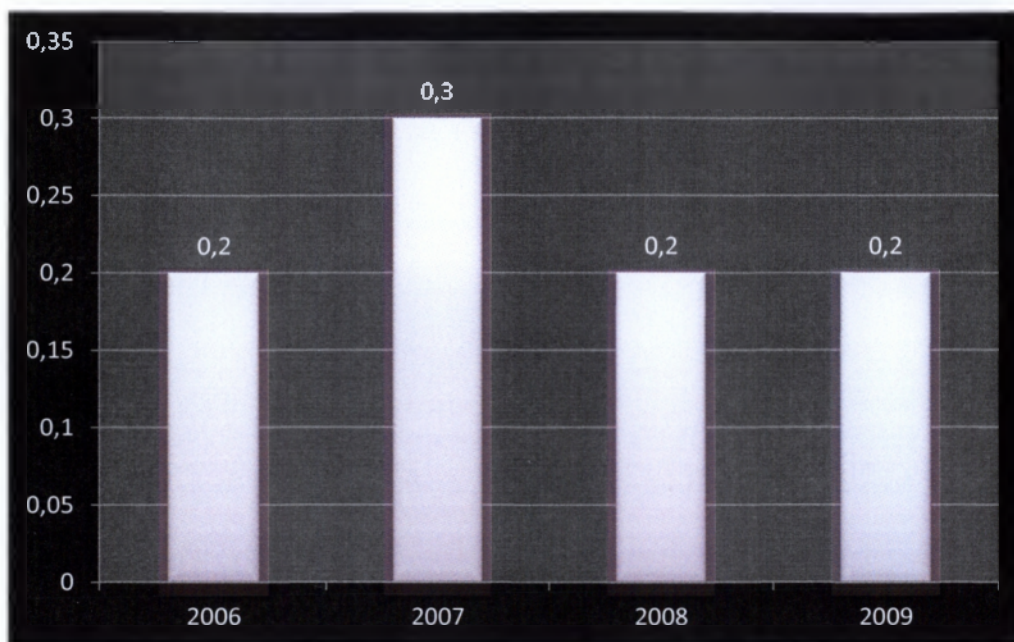
Ο αριθμοδείκτης αυτός είναι το πηλίκο της διαιρέσεώς των, πριν από την καταβολή των τόκων των ξένων κεφαλαίων, κερδών με τους τόκους των ξένων κεφαλαίων.

$$\text{Αριθμοδείκτης καλύψεως τόκων} = \frac{\text{Καθαρά κέρδη εκμεταλλ. προ φόρων και τόκων}}{\text{Σύνολο τόκων}}$$

<b>ΑΡ. ΚΑΛΥΨΕΩΣ ΤΟΚΩΝ 2006</b>	<b>=</b>	<b><math>\frac{2.129,0}{3.543,0}</math></b>	<b>=</b>	<b>0,6</b>
<b>ΑΡ. ΚΑΛΥΨΕΩΣ ΤΟΚΩΝ 2007</b>	<b>=</b>	<b><math>\frac{3.123,0}{4.721,0}</math></b>	<b>=</b>	<b>0,7</b>
<b>ΑΡ. ΚΑΛΥΨΕΩΣ ΤΟΚΩΝ 2008</b>	<b>=</b>	<b><math>\frac{1.206,0}{6.015,0}</math></b>	<b>=</b>	<b>0,2</b>
<b>ΑΡ. ΚΑΛΥΨΕΩΣ ΤΟΚΩΝ 2009</b>	<b>=</b>	<b><math>\frac{1.356,0}{4.996,0}</math></b>	<b>=</b>	<b>0,3</b>

Από τους υπολογισμούς προκύπτει το ακόλουθο διάγραμμα.





**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.22: ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΛΥΨΕΩΣ ΤΟΚΩΝ**

Όπως προκύπτει και από τους παραπάνω υπολογισμούς, ο αριθμοδείκτης Κάλυψης Τόκων έχει πολύ χαμηλή τιμή. Συγκεκριμένα, το 2006 ήταν 0,6 φορά, το 2007 0,7 φορά, το 2008 υποχώρησε στην 0,2 φορά και το 2009 στην 0,3 φορά. Δηλαδή, τα κέρδη της ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ δεν επαρκούν να καλύψουν τους τόκους των δανείων που έχει λάβει ούτε καν 1 φορά. Η χαμηλή τιμή του δείκτη οφείλεται κυρίως στην απότομη αύξηση των δανειακών υποχρεώσεων σε συνδυασμό με την ταυτόχρονη μείωση των κερδών της Εταιρίας. Συνεπώς, το περιθώριο ασφαλείας που απολαμβάνουν οι μακροχρόνιοι πιστωτές είναι εξαιρετικά χαμηλό, όπως και η ικανότητα της ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ να εξοφλεί τους τόκους των ξένων κεφαλαίων από τα κέρδη της.

#### **4.3.5 Επενδυτικοί αριθμοδείκτες**

Οι δείκτες αυτοί χρησιμοποιούνται από τους επενδυτές όταν πρόκειται να αποφασίσουν για το αν θα πρέπει να αγοράσουν, να πουλήσουν ή να διατηρήσουν την επένδυσή τους σε μετοχικούς τίτλους μιας επιχείρησης.

Οι περισσότεροι από τους ευρύτατα χρησιμοποιούμενους επενδυτικούς δείκτες

συσχετίζουν την τρέχουσα χρηματιστηριακή τιμή των μετοχών μιας επιχείρησης με τα κατά μετοχή μεγέθη του ισολογισμού και την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης.

#### 4.3.5.1 Κέρδη ανά Μετοχή

Ο αριθμοδείκτης αυτός δείχνει το ύψος των καθαρών κερδών, που αντιστοιχεί σε κάθε μετοχή της επιχειρήσεως και επηρεάζεται τόσο από το συνολικό ύψος των κερδών της επιχειρήσεως όσο και από τον αριθμό των μετοχών της. Το ύψος των κερδών, κατά μετοχή, αντανακλά την κερδοφόρα δυναμικότητα μιας επιχείρησης, με βάση τη μια μετοχή της και χρησιμοποιείται ευρύτατα.

Ο υπολογισμός των κατά μετοχή κερδών μιας επιχείρησης, η οποία έχει μόνο κοινές και προνομιούχες μετοχές (με ψήφο ή χωρίς ψήφο) βρίσκεται αν διαιρέσουμε το σύνολο των καθαρών κερδών της χρήσεως με το μέσο αριθμό των μετοχών της που ήταν σε κυκλοφορία κατά τη διάρκεια αυτής.

$$\text{Κέρδη ανά Μετοχή} = \frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Αριθμός Μετοχών σε κυκλοφορία}}$$

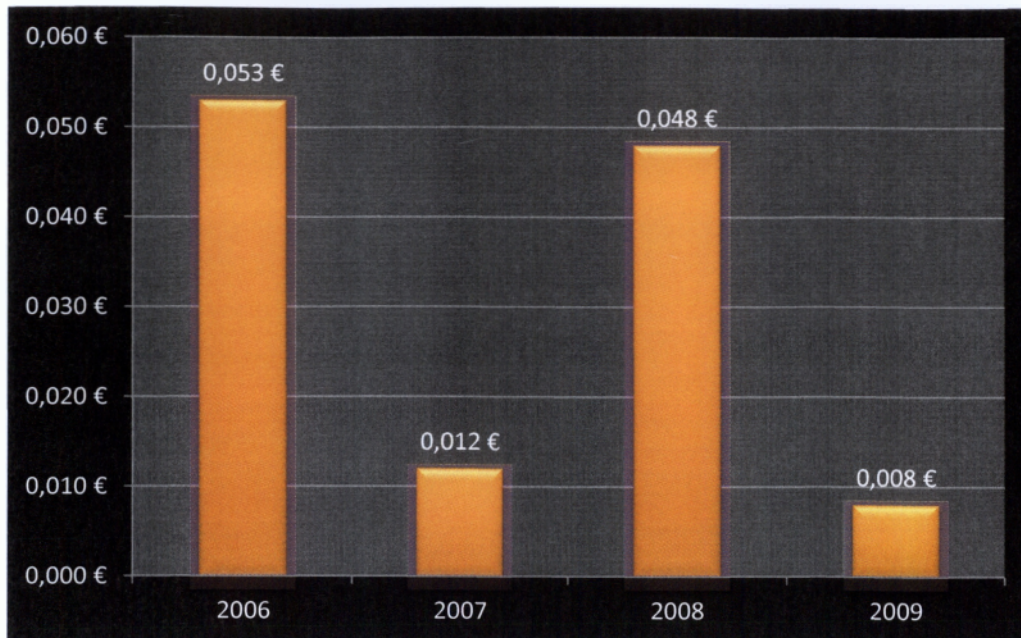
$$\text{ΑΡ. ΚΕΡΔΗ ΑΝΑ ΜΕΤΟΧΗ 2006} = \frac{1.562.000,0}{29.480.000,0} = 0,053$$

$$\text{ΑΡ. ΚΕΡΔΗ ΑΝΑ ΜΕΤΟΧΗ 2007} = \frac{340.000,0}{29.480.000,0} = 0,012$$

$$\text{ΑΡ. ΚΕΡΔΗ ΑΝΑ ΜΕΤΟΧΗ 2008} = \frac{1.402.000,0}{29.480.000,0} = 0,048$$

$$\text{ΑΡ. ΚΕΡΔΗ ΑΝΑ ΜΕΤΟΧΗ 2009} = \frac{239.000,0}{29.480.000,0} = 0,008$$

Από τους υπολογισμούς προκύπτει το ακόλουθο διάγραμμα.

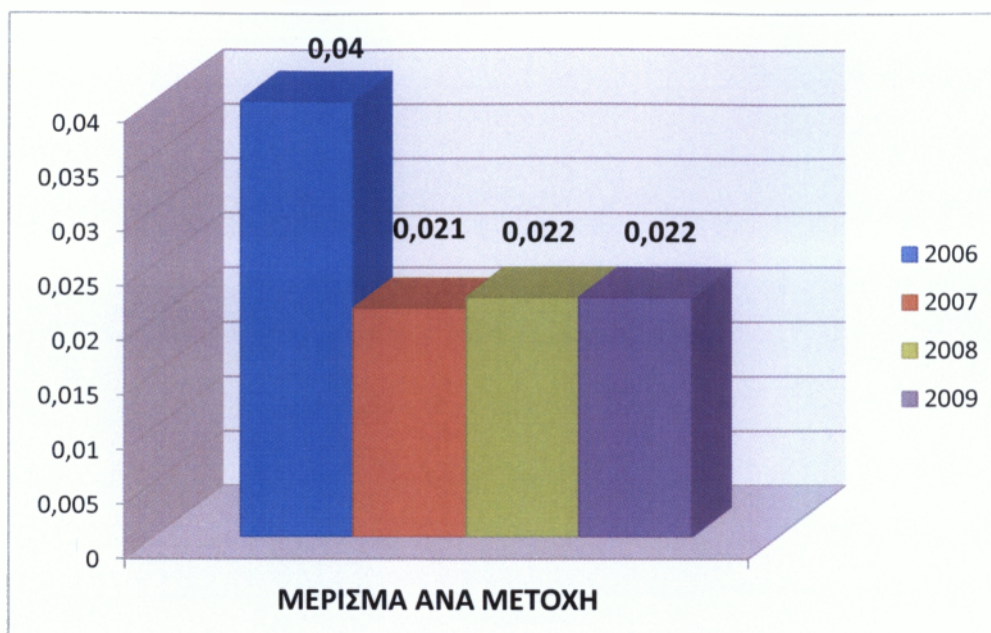


**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.23: ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΕΡΔΩΝ ΑΝΑ ΜΕΤΟΧΗ**

*Όπως φαίνεται από τα παραπάνω, τα Κέρδη ανά Μετοχή παρουσιάζουν διακυμάνσεις το διάστημα 2006 – 2009. Ειδικότερα, το 2006 αντιστοιχούσαν 0,053€ ανά μια μετοχή της ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ, το 2007 η αναλογία υποχώρησε στο 0,012€ ανά μετοχή, το 2007 αυξήθηκε ξανά στο 0,048€ ανά μετοχή, για να υποχωρήσει εκ νέου το 2009 στο 0,008€ ανά μετοχή. Η τιμή αυτή είναι αρκετά χαμηλή και οφείλεται κυρίως στην χαμηλή κερδοφορία της επιχείρησης.*

#### **4.3.5.2 Μέρισμα ανά μετοχή**

Παρακάτω παρουσιάζεται η διαγραμματική απεικόνιση του μερίσματος ανά μετοχή για τα έτη 2006 έως 2009.



**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.24: ΜΕΡΙΣΜΑ ΑΝΑ ΜΕΤΟΧΗ (€)**

*Σύμφωνα και με το παραπάνω διάγραμμα, το Μέρισμα ανά Μετοχή είναι σταθερό την τελευταία τριετία 2007 – 2009 στην τιμή 0,022€. Το 2006 ήταν σε υψηλότερη τιμή (0,04€) και η πτώση του οφείλεται πιθανότατα στην μείωση της κερδοφορίας της ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ σε συνδυασμό με τον μεγάλο δανεισμό που έχει αναλάβει.*

## Συμπεράσματα

Η ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ Α.Β.Ε.Ε, αποτελεί μια από τις σημαντικότερες καθετοποιημένες βιομηχανίες του κλάδου παραγωγής, επεξεργασίας και εμπορίας κρέατος και αλλαντικών. Η βιομηχανική δραστηριότητα αφορά κυρίως στην παραγωγή και επεξεργασία νωπού χοιρινού κρέατος, αλλαντικών και κρεατοσκευασμάτων.

Σκοπός της εργασίας ήταν η ανάλυση βασικών χρηματοοικονομικών μεγεθών της εταιρίας, καθώς και ο υπολογισμός επιλεγμένων αριθμοδεικτών. Από την επεξεργασία των στοιχείων αυτών, προέκυψαν τα παρακάτω συμπεράσματα.

Ο κύκλος εργασιών από το 2006 έως 2009 παρουσίασε μία αυξητική πορεία. Πιο συγκεκριμένα, το 2006 ο κύκλος εργασιών ήταν 82.583.000 € ενώ το 2009 έφτασε τις 111.216.000 €, παρουσιάζοντας ποσοστιαία αύξηση σε σχέση με το 2006 της τάξης του 35%.

Οι επενδύσεις το 2006 ήταν αρκετά πιο υψηλές σε σχέση με τα υπόλοιπα 3 έτη. Πιο συγκεκριμένα, το 2006 οι επενδύσεις άγγιξαν τις 123.446.000 €, ενώ το 2009 ήταν περίπου 116.251.000 €. Εκφρασμένη σε ποσοστά, η μείωση αυτή των επενδύσεων. Σε σχέση με το 2006, ήταν περίπου -6%

Τα καθαρά κέρδη αυξήθηκαν το 2007, όμως από το 2008 και μετά παρατηρείται μία σημαντική μείωση στα κέρδη. Σε σχέση με το 2006, η αύξηση των κερδών το 2007 ήταν 47%, το 2008 μειώθηκαν κατά 43%, ενώ το 2009 η μείωση περιορίστηκε στο -36%.

Οι υποχρεώσεις από το 2006 έως το 2008 ήταν περίπου στα ίδια επίπεδα, ενώ το 2009 μειώθηκαν αρκετά. Έτσι, το 2007 και το 2008 η αύξηση των υποχρεώσεων ήταν οριακή (1%), το 2009 μειώθηκαν κατά -6%.

Οι **μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις** παρουσιάζουν σταθερή μείωση από το ένα έτος στο άλλο, για όλο το χρονικό διάστημα. Συγκεκριμένα, σε σχέση με το 2006, οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις υποχώρησαν 14% το 2007, 16% το 2008 και κατά 29% το 2009.

Οι **βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις** αυξήθηκαν το 2007 σημαντικά, παρέμειναν όμως σταθερές τα έτη 2008 και 2009. Η ποσοστιαία αύξηση του 2007 ήταν της τάξης του 18%, το 2008 αυξήθηκαν κατά 2% όπου και παρέμειναν και το 2009.

Ο αριθμός του **προσωπικού** παρουσιάζει μείωση διαχρονικά, με μόνη εξαίρεση το 2008. Έτσι λοιπόν, το 2007 η μείωση της **απασχόλησης** ήταν της τάξης του 3%, το 2008 η μείωση περιορίστηκε στο 1%, ενώ το 2009 η απασχόληση μειώθηκε κατά 6%.

Ο **Αριθμοδείκτης Γενικής Ρευστότητας** παρουσιάζει σταθερή πορεία καθ' όλη την διάρκεια της τετραετίας, με τιμή γύρω στο 0,2. Η τιμή του δείκτη είναι εξαιρετικά χαμηλή και δείχνει ότι ο όμιλος αδυνατεί να καλύψει τις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις του. Αυτό σημαίνει ότι ο όμιλος αντιμετωπίζει ή σύντομα θα αντιμετωπίσει έντονο πρόβλημα ρευστότητας.

Το **Περιθώριο Μικτού Κέρδους** αυξάνεται με σταθερό ρυθμό 1% περίπου ανά έτος και από 38% που ήταν το 2006, έφτασε στο 42% το 2009. Η αύξηση αυτή στην τιμή του δείκτη είναι θετικό σημάδι, διότι η ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ είναι σε θέση να αντιμετωπίσει χωρίς δυσκολία μια αύξηση στο κόστος των πωλούμενων προϊόντων της.

Η **κερδοφορία** της ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ είναι πάρα πολύ χαμηλή έως μηδενική. Ενδεικτικό της άσχημης εικόνας είναι ότι η υψηλότερη κερδοφορία είναι μόλις 2% το 2006 και η χαμηλότερη 0%, το 2007 και 2009.

Από την σύγκριση του δείκτη **μικτού** και του δείκτη **καθαρού κέρδους**, παρατηρούμε ότι, ενώ το περιθώριο μικτού κέρδους αυξάνεται, το καθαρό κέρδος μένει σταθερό ή μειώνεται. Η αντίστροφη αυτή πορεία μαρτυρά ότι η Εταιρία έχει υψηλά λειτουργικά έξοδα, τα οποία αδυνατεί να περιορίσει, με συνέπεια τον μηδενισμό του κέρδους της.

Η **Αποδοτικότητα των Συνολικών Κεφαλαίων της Εταιρίας** παρουσιάζει αρκετά χαμηλή τιμή, η οποία κυμαίνεται κατά μέσο όρο στο 2%. Η τιμή αυτή παρέχει την ένδειξη ότι η Διοίκηση του Ομίλου αποτυγχάνει να χρησιμοποιήσει με επιτυχία τα Ίδια και τα Ξένα Κεφάλαια της και να αναδείξει την ικανότητά της στην επίτευξη κερδών. Επιπλέον, η χαμηλή αυτή τιμή του δείκτη υπονοεί ότι η Εταιρία ανταπεξέρχεται με δυσκολία στη σημερινή περίοδο κρίσεως.

Η **ταχύτητα είσπραξης απαιτήσεων** είναι καλή το 2007, υποχωρεί απότομα το 2008 και παραμένει σε χαμηλά επίπεδα και το 2009. Ειδικότερα, ενώ η ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ το 2007 εισέπραττε τις απαιτήσεις της 14,5 φορές τον χρόνο, το 2008 έπεσε σε μόλις 3,4 φορές και το 2009 στις 4.4 φορές ετησίως. Η αύξηση του χρόνου είσπραξης παραέχει ένδειξη προοδευτικών δυσκολιών στην είσπραξη των απαιτήσεων, καθώς και μεγαλύτερη πιθανότητα ζημιών από επισφαλείς πελάτες, ιδίως στη σημερινή περίοδο οικονομικής κρίσεως.

Ο **ρυθμός εξόφλησης των βραχυπροθέσμων υποχρεώσεων** της ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ είναι εξαιρετικά χαμηλός. Το 2006, η ταχύτητα εξόφλησης ήταν 0,8 φορές τον χρόνο, το 2007 0,9 φορές, ενώ το 2008 και το 2009, μόλις 0,2 φορές ανά έτος. Η χαμηλή αυτή στον χρόνο εξόφλησης των υποχρεώσεων ενδεχομένως να σημαίνει ότι η Εταιρία δεν έχει καθόλου καλή ρευστότητα και άρα δεν μπορεί να εξοφλεί νωρίτερα τις υποχρεώσεις της. Αυτό μπορεί να προκαλέσει δυσαρέσκεια στους προμηθευτές της, προκαλώντας μια σειρά από προβλήματα για την διοίκηση της ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ.

Ο δείκτης **Ίδια προς Ξένα** έχει πάρα πολύ καλή τιμή τα έτη 2006 και 2007, όπου τα Ίδια Κεφάλαια υπερκαλύπτουν τα Ξένα κατά 11 και 14 φορές αντίστοιχα. Το 2008 και το 2009 όμως, η εικόνα αντιστρέφεται και τα Ίδια κεφάλαια, αναλογικά, είναι σχεδόν τα μισά των Ξένων. Η τιμή του αριθμοδείκτη αντανακλά την μακροχρόνια χαμηλή ρευστότητα της Εταιρίας, υπονοεί την ύπαρξη πιέσεων για την εξόφληση και εξυπηρέτηση των υποχρεώσεών της και αποτελεί ένδειξη μιας πιο επικίνδυνης καταστάσεως, λόγω της πιθανότητας να προκύψουν μεγάλες ζημιές στην ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ, των οποίων το βάρος για την κάλυψη θα φέρουν τα ίδια κεφάλαια.

Ο αριθμοδείκτης **Κάλυψης Τόκων** έχει πολύ χαμηλή τιμή. Συγκεκριμένα, το 2006 ήταν 0,6 φορά για να υποχωρήσει το 2009 στο 0,3 φορά. Δηλαδή, τα κέρδη της ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ δεν επαρκούν να καλύψουν τους τόκους των δανείων που έχει λάβει ούτε καν 1 φορά. Συνεπώς, το περιθώριο ασφαλείας που απολαμβάνουν οι μακροχρόνιοι πιστωτές είναι εξαιρετικά χαμηλό, όπως και η ικανότητα της ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ να εξοφλεί τους τόκους των ξένων κεφαλαίων από τα κέρδη της.

Τα **Κέρδη ανά Μετοχή** παρουσιάζουν διακυμάνσεις το διάστημα 2006 – 2009. Ειδικότερα, το 2006 αντιστοιχούσαν 0,053€ ανά μια μετοχή της ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ, το 2007 η αναλογία υποχώρησε στο 0,012€ ανά μετοχή, το 2007 αυξήθηκε ξανά στο 0,048€ ανά μετοχή, για να υποχωρήσει εκ νέου το 2009 στο 0,008€ ανά μετοχή. Η τιμή αυτή είναι αρκετά χαμηλή και οφείλεται κυρίως στην χαμηλή κερδοφορία της επιχείρησης.

Το **μέρισμα ανά μετοχή** είναι σταθερό την τελευταία τριετία 2007 – 2009 στην τιμή 0,022€. Το 2006 ήταν σε υψηλότερη τιμή (0,04€) και η πτώση του οφείλεται πιθανότατα στην μείωση της κερδοφορίας της ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ σε συνδυασμό με τον μεγάλο δανεισμό που έχει αναλάβει.



## Βιβλιογραφία

1. **Ανώνυμο, (2009)**, Αντιστέκεται στην κρίση ο κλάδος ποτών - Αύξηση πωλήσεων 3,9%», *Εφημερίδα Καθημερινή*, 08 Σεπτεμβρίου 2009, Αθήνα.
2. **Ετήσιο Δελτίο, (2005)**, «Οικονομικές Καταστάσεις», Επενδυτικές σχέσεις, ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ Α.Β.Ε.Ε., Ρέθυμνο.
3. **Ετήσιο Δελτίο, (2007)**, «Οικονομικές Καταστάσεις», Επενδυτικές σχέσεις, ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ Α.Β.Ε.Ε., Ρέθυμνο.
4. **Ετήσιο Δελτίο, (2009)**, «Οικονομικές Καταστάσεις», Επενδυτικές σχέσεις, ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ Α.Β.Ε.Ε., Ρέθυμνο.
5. **Ηλιοδρομίτης, Θ., (2007)**, «Κυρίαρχος ο κλάδος των τροφίμων-ποτών», Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ), Αθήνα.
6. **ICAP, (2008)**, «Η Αγορά του Κλάδου των Ποτών», Κλαδική μελέτη, ICAP, Αθήνα.
7. **ΙΟΒΕ, (2008)**, «Κατανάλωση και Τιμές Βιομηχανίας Τροφίμων - Ποτών», Κείμενο Εργασίας, Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ), Αθήνα.
8. **Κάντζος, Κ., (2002)**, «Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων», 1<sup>η</sup> Έκδοση, Εκδοτικός Οίκος INTERBOOKS, Αθήνα.
9. **Κιόχος, Π., Παπανικολάου, Γ., Θάνος, Γ. και Κιόχος, Α., (2002)**, «Χρηματοοικονομική Διοίκηση και Πολιτική», Σύγχρονη Εκδοτική ΕΠΕ, Αθήνα.

10. **Μπαλής, Α.Θ., (2004), «Σύγχρονη Χρηματοοικονομική Λογιστική», Τόμος Β, 4<sup>η</sup> Έκδοση, Εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε., Αθήνα.**
11. **Νιάρχου, Ν.Α., (2004), «Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων», Εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα.**
12. **Πολίτης, Τ., (2008), «Ομιλία σε εκδήλωση του IOBE», Επιστημονικός Διευθυντής του IOBE, Αθήνα.**
13. **Πομόνης, Σ.Ν., (2004), «Λογιστική», 6<sup>η</sup> έκδοση, εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε., Αθήνα.**
14. **Ρεβάνογλου, Μ.Α., Γεωργόπουλος, Δ.Ι., (2003), «Γενική Λογιστική με Ε.Γ.Α.Σ.», 3<sup>η</sup> έκδοση, Εκδοτικός Οίκος INTERBOOKS, Αθήνα.**
15. **Τσακίρη, Τ., (2008), «Τσουγκρίσματα και ανακατατάξεις στην αγορά των ποτών», *Εφημερίδα Το Βήμα*, 27 Ιουλίου 2008, Αθήνα.**
16. **Χατζηχρήστου, Σ., Τσακανίκας, Α., (2009), «Ελληνική Βιομηχανία Τροφίμων – Ποτών», Ετήσια Έκθεση. Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE), Αθήνα.**
17. **Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Πειραιά**
18. [www.ase.gr](http://www.ase.gr)
19. [www.cretafarm.gr](http://www.cretafarm.gr)
20. [www.tovima.gr](http://www.tovima.gr)
21. [www.naftemporiki.gr](http://www.naftemporiki.gr)